

KATEDRA

SOCIALNA POMOČ

ŠTIPENDIJA

ŽEPNINA

ZAKAJ JE VELIKOST DINARJA RAZLIČNA?

V petek, 12. 1. 1977, se je sestal gradbeni odbor za gradnjo študentskih domov v Mariboru. Razpravljali so o poteku izgradnje prvega študentskega doma na koroškem platu in izrazil prepričanje, da se bo gradnja pričela že v letošnjem letu.

Na seji sveta univerze, ki je bila 10. 1. 1977, so med drugim razpravljali tudi o štipendiranju. Glede na nepopolno informacijo, ki so jo dobili delegati, so sklenili, naj o štipendijski problematiki razpravlja najprej komisija za zdravstveno in materialno skrbstvo študentov ter pripravi ustrezno gradivo za prihodnjo sejo sveta, ki bo v drugi polovici februarja.

Po izmenjavi delegacij univerze v Mariboru in univerze v Banjaluki se je začelo že tudi konkretno sodelovanje med šolami obeh univerz. Svet univerze v Mariboru in skupščina univerze v Banjaluki sta s svojima sklepoma tudi formalno potrdila to sodelovanje.

Kot je znano, se je univerzitetna knjižnica v Mariboru pred nedavnim znašla v nezavidljivem finančnem položaju, zaradi katerega se je morala celo odpovedati nabavi določenega knjižničnega gradiva. Po zadnjih vestih je njen položaj za spoznanje boljši, saj ji je ob kritičnem stanju uspelo pridobiti nekaj dodatnih sredstev.

Na svoji zadnji seji je svet univerze sprejel predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju knjižničarsko-dokumentacijskega sistema. Prepričani smo, da bo z njim delo univerzitetne knjižnice v Mariboru že boljše.

V javno razpravo je dan osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovne skupnosti tajištva univerze in univerze v Mariboru, v katerem je predvidenih nekaj delovnih mest (koordinator samoupravnih splošnih aktov VDO, tajnik habilitacijske komisije, referent za tisk in informatiko...). Na seji sveta univerze, ki je razpravljala o osnutku, je bil podan tudi predlog, da se osnuje delovno mesto svetovaleca za študentske zadeve. Pričakujemo, da bodo študentje v razpravi ta predlog podprli.

Končno je podpisan samoupravni sporazum o financiranju obštudijskih dejavnosti na univerzi v Mariboru za leto 1976. Podpisniki, visokošolske delovne organizacije, so za te dejavnosti zbrali in izročili 503.320, dinarjev, in sicer za obštudijske aktivnosti UK ZSMS, Katedro in KUD Študent. Dogovorjeno je, da se takoj prične z akcijo za ureditev financiranja v letu 1977.

KATEDRA

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR 14. II. 1977 letnik XVII. ŠT.7

CENA 2 DIN

Izdaja... univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine na mariborski univerzi

Glavni urednik: Lojze Klemenčič (VTŠ)

Odgovorni urednik: Brane Srčnik (VTŠ)

Sekretarka uredništva: Vesna Polančič (VPŠ)

Politika in gospodarstvo: Sonja Ploj (VEKŠ), Marjan Toš (PA), Janez Bratkovič (VAŠ);

Študentje in visoko šolstvo: urednik Boris Haki (VTŠ), Darko Koren (VEKŠ), Jelka Muzlovič (PA), Mik Rebernik (VEKŠ);

Kultura: urednik Bojan Peče (VPŠ), Danila Orešek (II. gimnazija), Polona Hadner (PA), Marjan Osterž (VTŠ), Žarko Golob;

Likovnost: Danilo Vicman (VTŠ);

Fotografija: Dušan Ivanišin (VEKŠ);

Tehnični urednik: Marjan Hani

Katedro sofinancirajo: Univerza v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

V študijskem letu 1976/77 so v visoko šolstvo v Sloveniji vključeni 29.603 študentje, od tega 19.334 rednih in 10.269 študentov ob delu. Na univerzo v Mariboru se je letos vpisalo 4.148 rednih študentov in 5.079 študentov ob delu, torej skupaj 9.227 študentov.

Osrednja tema sestanka sekretariata marksističnega centra, ki je bil 12. 1. 1977, je bila obravnava predloga za izdajanje novega družboslovnega časopisa. Sekretariat je podprl zamisel o novem časopisu in sprožil akcijo za družbeno verifikacijo potrebnosti tovrstnega glasila.

V kratkem bo seja sveta marksističnega centra. Sekretariat MC je na svoji seji 18. 1. 1977 obravnaval gradivo za sejo sveta, ki bo zajemala poročilo o dejavnosti sekcij za leto 1976, predlog delovnega načrta sekcij za leto 1977, predlog za glasilo MC, predlog finančnega načrta za leto 1977 in kadrovske spremembe v MC.

V torek, 25. 1. 1977, je bil na univerzi sestanek študentov prodekanov in študentov namestnikov direktorjev. Pregledali so izvrševanje sklepov prejšnjega sestanka in se dogovorili o akcijah, ki jih bo potrebno izvesti v letnem semestru študijskega leta 1976/77.

Tudi v letošnjem letu se bodo podeljevale nagrade študentom iz sklada Borisa Kidriča. Nagrade ostanejo v isti višini kot leta 1976, in sicer:

— prva nagrada za izvirno delo	2.000 din
— prva nagrada za diplomsko delo	1.500 din
— druga nagrada za izvirno delo	1.200 din
— druga nagrada za diplomsko delo	800 din

Nagrajenci bodo prejeli tudi diplome.

V ponedeljek, 17. 1. 1977, se je sestala komisija za spremljanje uresničevanja ustave pri predsedstvu OK SZDL Maribor. Razpravljala je o samoupravnih organiziranostih VEKŠ in Ekonomskega centra Maribor. Medtem ko je že dokaj jasno, da bo VEKŠ začela prihodnje študijsko leto v dveh tednih, pa pri ECM njegova samoupravna oblika še ni povsem razčiščena. Komisija se bo še sestala.

V četrtek, 27. 1. 1977, se je na študentskem servisu sestala posebna delovna skupina, ki je pretehtala možne oblike in poti samoupravnega in vsebinskega organiziranja celjske podružnice mariborskega študentskega servisa. Ob sedanjem stanju štipendiranja je bilo tako delo zelo potrebno in smotno.

Uprava študentskih domov je pripravila nove kalkulacije cen za leto 1977, kjer bi bilo stanovanje dražje za 15 odstotkov, hrana pa za 20 odstotkov. Ker so bile kalkulacije za lase privlečene, so jih študentje zavrnili in formirali delovno skupino, ki bo izdelala ustrezne kalkulacije. Bravo!

Učiti se = delati

Izobraževalnost je eden od pogojev za dobro samoupravljanje. Dobra izobraženost je potrebna za razvoj družbe. Osip na šolah je pri nas velik: na fakultetah je običaj, da se študira več let, kot pa traja študij. Skoraj nič se ne razmišlja o položaju učečega se človeka. Dosedanji okvir njegovega vsakdanjega življenja je bivanje v šoli, bivanje doma, v dijaškem — študentskem domu oziroma zasebno samostojno učenje in tako imenovani prosti čas. Več let traja učenje, bolj se zavlačuje začetek običajnega življenja — v primeri s tistimi, ki šolanje konča in se zaposli.

Pred leti je bilo sproženo gibanje, da bi študent dobil status delavca. Dobival naj bi redne mesečne osebne dohodke, leta šolanja bi se mu štela v delovno dobo — imel bi enake pogoje kot zaposleni delavec. Toda razmere za to uresničitev še niso bile ustrezne, potrebne so spremembe pravilnikov, statutov in ustave SFRJ, hkrati pa tudi drugačen način učenja. Pojavili so se glasovi, ki so bili odločno proti; potem taki, ki bi zagotavljali te ugodnosti le za podiplomski študij, na drugi strani pa tudi taki, ki so zahtevali status delavca za dijake. Zanesljivo je, da bi ta sprememba prinesla večjo resnost v učenje, saj bi šlo za nagrajevanje po učinku, uspeh bi se izboljšal, osip bi se opazno, če ne kar temeljito, zmanjšal. Zato se morajo napredne sile še naprej zavzemati za to, da učeča se mladina ne bo nekakšen objekt, pač pa vsestransko enakopraven delavec družbe.

Do sedaj je bilo doseženega že precej, saj imajo dijaki in študentje ponekod že enake pravice pri samoupravljanju na šolah kot delavci šole in drugi delavci. Štipendijska politika je zelo izboljšana, čeprav je zadnji čas prišlo pri izpolnjevanju obveznosti do težav. Napravili smo polovico poti, a tu se ne smemo ustaviti.

Gre za politično usmerjenost, ki jo je treba vsestransko proučiti in prilagoditi obstoječemu stanju.

Božidar Jakelj

Planina Inač je iznenada prekinila revolucionarno pot predsednika ZIS Džemala Bijedića ter s tem iztrgala iz naše sredine osebnost, ki je namenila svoje življenje samoupravnim socialistični družbi vedno in povsod, kjerkoli je bilo potrebno in kjer smo se borili in lebdeli nad mističnimi dogodki, dejanske razmere pa prepuščali usodi. Hkrati z njim smo izgubili njegovo ženo Razijo, prvoborko in trdno komunistko, pa zvesta sodelavca in neuklonljiva borca tovariša Smaja Hrleja in Stevana Leko ter druge.

Velik revolucionar in neutruden borec

DŽEMAL BIJEDIĆ

Tovariš Džemal Bijedić je ostal kljub zmernosti v svojih družbenopolitičnih in družbenoekonomskih akcijah eden izmed tistih, katerih mesto je med mladino, delavci, kmeti, med vsemi tvorci naše družbe in njenih interesov, ter oplajal delo družbenopolitičnih organizacij s svojimi izkušnjami in izsledki lastnih dognanj. Zadovoljstva v svojih prizadevanjih skoraj ni poznal, zato so mu bile zaupane pomembne

naloge v federaciji in republiki (SR BiH), katerih sadove je delil med milijone Jugoslovancev ter z njimi dokazoval resnično sposobnost in odgovornost, še posebno pa vztrajnost in neizpodbiten delovni elan, ki je koristno in neutrudno izravnaval razpoke in celil rane naše socialistične skupnosti.

Stopil je na trda in krvava tla hercegovskega krasa, si pomel oči in pogledal v svet, takšen, kot je bil v tridesetih in štiridesetih letih, kar ga je dvignilo med ljudi in spodbudilo, da stopi na revolucionarno tla. Vedno hitreje, kot se je bližalo gorje in sla po zasužnjenju Evrope, je omladinac Džemal spoznaval razmere, ki so potiskale milijone v vojno, v grom in pekel za socialno najbolj ogrožene sloje, a sočasno v priložnosti, da se ambicije izkoriščanja, maščevanja in nadčloveških predsodkov za vedno zatro. Postal je eden izmed redkih, ki so že v svoji rani mladosti spoznali ideje marksizma in katerim je pomenila marksistična misel pot v življenje, nenadomestljivo vezana na razredno borbo in istočasno tudi prenos socialističnih in komunističnih izsledkov med velike kmečke množice pretežno agrarne in nomadske Bosne in Hercegovine.

Stik z ljudstvom je kmalu prerasel misli Džemala, zato je bilo potrebno storiti več, bolje in hitreje — postal je komunist; pri oblasteh ožigosan kot mlad nestrpnež in prenapetež je bil odslej redno na spiskih državnih sovražnikov in zato izpostavljen stalnim policijskim hajkam.

Agresija na Jugoslavijo je bila zanj odločilna, kajti pripravljen je stopil med prvoborce ter sledil akcijam partizanskih enot pod vodstvom prekaljenih upornikov in borcev Tita in Pijada, prevzemal visoke partijske funkcije in naloge, ki mu jih je zaupalo njegovo ljudstvo v boju proti domačim in tujim sovražnikom, torej vsem, ki so partizanstvo označevali za vandalizem banditskih tolp.

Od osvoboditve do včeraj je ostal zvest pridobitvam narodnoosvobodilne vojne in ljudske revolucije, ostal je med nami kot tvorec mnogih pozitivnih sklepov, katerih koristi se bomo še dolgo zavedali. Njegova gorečnost je bila popestrjena z zmagami v trdih in že skoraj izgubljenih političnih in ekonomskih bitkah, ni popustil niti pohodu inflacije, stalno in neutrudno je gradil politiko ekonomske stabilizacije ter vedno opozarjal na nezadostna prizadevanja in podcenjevanje inflacijskih sil. S svojo življenjsko močjo in veliko delovno energijo je v vseh sferah samoupravnega političnega življenja jasno in odločno opredeljen vodil delo zveznega izvršnega sveta, pri tem pa skupaj s sodelavci beležil ogromne spremembe — največkrat pozitivne. Samoupravljanje, neuvrščena politika, spoštovanje do vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, sporazumevanje in dogovarjanje med republikami in avtonomnimi pokrajinama ter združenim delom — vse to so cilji družbe, h katerim je tovariš Bijedić mnogo prispeval. Zavzemal se je za potrebo po vsestranskih ekonomskih in političnih odnosih z vsem svetom, še posebej z neuvrščenimi oziroma državami v razvoju. Pri vseh revolucionarnih nalogah je vedno iskal pravo pot in prave metode, tudi takrat, ko smo uvajali popolnoma nove družbene odnose, kjer ni bilo poprejšnjih izkušenj niti zgledov. Vendar je uspel afirmirati združevanje dela, delegatski sistem, položaj Jugoslavije v svetu, odločno se je postavil proti silam inercije, neznanju in nerazumevanju, ter s požrtvovalnim delom pomagal uveljaviti nov način dela in odnosov v federaciji. Vedno je znal razumeti specifične probleme in pomagati pri reševanju konkretnih vprašanj, brezkompromisno pa je nasprotoval enostranskim in neupravičenim zahtevam, lokalnim interesom in nesamoupravnim aspektom. Z neutrudnim in potrpežljivim delom je skupaj z republiškimi in pokrajinskimi izvršnimi svetoma iskal najustreznejše rešitve za skupen jezik v razgovorih, ki so bili odprti, prijateljski in velikokrat ostro zastavljeni, vedno pa so uspeli najti skupno varianta, ne da bi za trenutek ogrozili medsebojno sodelovanje in tovarštvo.

Do izvolitve za predsednika ZIS je opravljal pomembne naloge v SR BiH, med drugim je bil predsednik IS in predsednik skupščine SR Bosne in Hercegovine, v federaciji smo mu zaupali najvišje resorje: član predsedstva CK ZKJ, zvezni sekretar za zakonodajo in delo in član ZIS.

Vedno je vztrajal ob postavljenem geslu: za sleherni problem mora biti alternativa, samo ne za pot razvoja socialističnih samoupravnih odnosov, za dosledno uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti ter duha bratstva in enotnosti, za stalno krepitev proizvodnih sil, za vsestranski gospodarski in socialni razvoj, za produktivnost in kvaliteto gospodarjenja, za krepitev enakopravnega položaja Jugoslavije v mednarodni delitvi dela. Glede teh vprašanj za predsednika ZIS tovariša Bijedića ni bilo alternative, to so bile konstante, kjer je bil neizprosno, tako v splošnih postavkah kakor v konkretnih primerih.

Življenjska nit tovariša Bijedića se je pretrgala iznenada, prehitro, zato bo ostal v spominu kot politik in gospodarstvenik stvarne sredine, ki je raje popustil ljudstvu kot neutemeljenim zahtevam izkrivljene politike in težnjam provokativnih in separatistično orientiranih družbenih slojev. Težko nadomestljivega tovariša bomo trdno vtisnili v knjigo boja za pravične družbene odnose.

Študentska politika za zapahi

Zopet se lahko vprašamo: ali je stanje okoli naše študentske politike resnično stanje, ki temelji na samoupravnih družbenih odnosih? Je politika, ki si jo nekateri prikrajajo po lastni presoji in težnjah, odraz poti naših ekonomskih in političnih šmernih v prihodnosti? Gotovo da ne!

Poldrugo leto je minilo od podpisa družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju študentske politike v SR Sloveniji, a se dejansko stanje izpred dveh let ni izboljšalo, nasprotno — celo poslabšalo se je, kajti takrat je bil socialno ogroženi dijak oziroma študent vezan na delovno organizacijo, ki mu je dokaj redno izplačevala pogodbeno zasnovano kadrovske pomoči v obliki študentske. Težje je bilo govoriti o suficitarnosti in deficitarnosti zlasti zato, ker so gospodarske organizacije razpisovale študentske na osnovi kadrovskih potreb (kljub številnim izjemam) ter si s tem sproti vsaj delno zapolnjevale kadrovske deficit. Kljub višku določenih poklicev in profilov (vzrok je bolj ali manj v tem, da so se socialno krepkejši lahko izobraževali po lastni poti, pri čemer je bila marsikje puhloglavost staršev odločilna), ki so se izobraževali mimo kadrovskih potreb, pa je bilo stanje okrog zaposlovanja mnogo ugodnejše, kot je sedaj. Da bi bil lonce poln, je svoje prispevala k problematiki še svetovna gospodarska kriza, ki se še kako pozna tudi pri nas — razširjena reprodukcija ni več pravilo, temveč večkrat preučena izjema.

Toda kocka je padla in kar je, je! Politika študentskega študija je pred velikim vprašanjem ali, pravilno in iskreno povedano: s študentsko politiko se ukvarjajo nezainteresirani in sploh za takšen posel neodgovorni ljudje, kajti leta 1975 začrtana pot je dobra, čeprav ima verjetno tudi manjše napake in luknje, ki pa so v podobnih aktih skoraj vedno prisotne in so vidne le v specialnih primerih, nikakor pa ne v splošnem. Nekatere smo omogočili, da se lahko, ponovno poudarjam, dobro usmerjena študentska politika izrodi in sprevrže v hirajoč proces, ki ima svoje korenine v družbi sami, pri ljudeh, ki ne bodo nikoli dojel, kaj za socialno šibkega študenta pomeni študentska — vir sredstev za izobraževanje, za prispevek k družbenim dosežkom, za stopinjo v življenje, torej za stvari, ki dvigujejo intelektualni, ekonomski, pa tudi politični, skratka življenjski nivo naše družbe oziroma njenega posameznika.

Potem pa smo se v stihiskem obupu zatekli h kratkoročnim rešitvam kar sredi študentskega leta, ker plan tudi tokrat (kot vedno) ni zadostoval za realizacijo potreb. In pred nami ležijo sklepi šeste seje skupne komisije podpisnic, ki so dokaz krepko prisotne nesamoupravne oblike dela in družbeno nesamoupravnega (škodljivega) obnašanja, ter nedoslednosti pri ugotavljanju osebnih in širše družbene (ne)odgovornosti udeležencev študentskega procesa. Nihče nas ne bo prepričal, da so sklepi 6. seje kljub sprejetju pravilni, saj lahko v tem primeru odnesemo podpisan družbeni dogovor o študentskem študiju na stranišče. Škoda, da najvišji organi tako pavšalno uresničujejo družbeno verificiran dogovor, ali pa je mogoče postalo stalno spreminjanje uradnih aktov modna muha. Kdo se v takšni situaciji sploh znajde?

(Sklepi 6. seje skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma so bili pred bralce lepo razgrnjeni v prejšnji številki pod naslovom Študentski čudež).

KAKO DALEČ JE DO ŠTIPENDIJE

Da ne bo pomote in negotovanj, bom navedel številko: po skrbno opravljenih analizah se dá ugotoviti, da 76,8 % občinskih komisij, podpisnic samoupravnega sporazuma (oziroma njenih strokovnih služb), ni poslovalo v okviru določenih meril, kar je dovolj dober dokaz, kje smo in kako se lovimo. Vendar to še ni vse: skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o študentskem študiju v Sloveniji je krepko zavozila, pri tem pa svoje nebeško žegnane sklepe bolj ali manj pobirala na posvetovanjih, seminarjih, simpozijih itd. področnih komisij, ali pa jih kar neposredno prepisovala iz sklepov, sprejetih na takšnih in podobnih srečanjih. Vedno smo lahko poslušali, da je število študentov tudi po petkrat preraslo načrtovano število oziroma predvidena sredstva, nikoli pa nismo napravili temeljite analize, zakaj število prijav za študentske tako bliskovito narašča. Povedal bi samo tole: poznam ljudi, bolje rečeno študente, ki ob visokih dohodkih družine (tudi do 4000 din mesečno na osebo) prejemajo kadrovske in SOCIALNE študentske, pa se ni našel človek, ki bi to tako rekoč bogatenje in izkoriščanje preprečil. Če se gremo takšno študentsko politiko, pa nam gotovo lahko zmanjka planiranih sredstev. Situacija za pokozlat (oprostite izrazu, toda srd je potrebno izprazniti)!

Vendar bodo ob tej kritiki vseeno nekateri neupravičeno prizadeti. Res je, potrebno je pohvaliti tiste ljudi, čeprav peščico, ki so se skoraj razdali za pravilen odnos do študentskega študija, ki so mogoče celo svoj prosti čas posvetili za pomoč socialno ogroženim dijakom in študentom ter redno izpolnjevali svoje obveznosti. Tudi takšnih je nekaj (približno četrtna vseh odgovornih v komisijah podpisnicah). Ampak ne mislite, da ste tudi vi med njimi, če ste za svojega kolego uredili, da njegova otroka prejmeta socialno pomoč, čeprav do nje nista upravičena.

In zopet smo pri besedi solidarnost, ki nekemu pomeni vse, drugemu nič. Tudi pri študentskem študiju je tako: delavec, ki se vozi dnevno iz manj razvitega področja (npr. občina Sentjur) na delo v gospodarsko razvito mesto (npr. Celje), pa takšnih ni malo, želi, da bi njegovi otroci služili lažji kos kruha, zato jih je pripravljen ob družbeni pomoči (študentska) in ob lastnem odtrgovanju in garanju pripeljati na boljše. Vendar mu gospodarsko šibka občina takšne pomoči razumljivo ne more dati, zato je prisiljena zaprositi za solidarnostna sredstva pri občini, ki zaposluje njenega delavca. In potem je dobro, dokler se „pametni ljudje“ ne spomnijo, da podpirajo manj razvite. Takrat pa je hitro konec in kljub uradnim predpisom spustijo prekleto težko vsak dinar v sklad za študentske manj razvite občine. Tako se obnašajo gospodarsko najmočnejše občine v Sloveniji (občine mesta Ljubljane, občina Maribor, občina Celje...). Zato ni nič čudnega, da solidarnost malomeščanom ne pomeni nič!

Da doslej opisano ni iz trte zvito, je bilo povedano že marsikje. Tako so si pričeli po vsej Sloveniji sestavljati po 6. seji skupne komisije podpisnic v vsaki občini lastno prioriteto listo poklicev, ki je temeljila na „jasnih kadrovskih potrebah“. Toda ko sem se v dveh občinah pogovarjal s pristojnimi tovarišema, sem lahko spoznal, kako si zamišljata kadrovske potrebe in sploh celotno kadrovske politiko. Na vprašanje, od kje črpa podatke in ali so vsem bodočim dijakom in študentom takšni podatki na vpogled, sem dobil dokaj čuden odgovor. Drugje je podobno ali povsem enako. Zanima me samo, zakaj srednjeročnih potreb po kadrih ne razgrnemo pred mlade, ki stopajo v šole — predvidevam, da se bojimo ne- ali pa zelo slabo izdelanih kriterijev za kadrovske potrebe: trepečemo pred dejansko gnolobo, ki zastruplja družbo, pa je nočemo odpraviti.

„Ali postaja študij zopet privilegij nekaterih?“

Med dvema ognjema

Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru je ob koncu preteklega leta sklicala tiskovno konferenco o študentskem študiju, ki pa je ostala žal slabo opažena, drugače povedano, kljub tehtno podani problematiki se veliko vabljenih konference ni udeležilo. Kako naj si to razlagamo drugače kot z dejstvom, da postaja študentska politika v širši družbeni skupnosti vse manj zanimiva, ali zgolj nepomembno in nepotrebno naprežanje, ki družbi prinaša tako ali tako le stroške. Vzrok za takšno mnenje je potrebno poiskati. ... toda pričujoča mentaliteta je zasnovana na osnovi zavožene študentske politike (mimogrede: zdi se mi, da smo dosegli vrh družbene rasti, saj nam je pojem odgovornosti že krepko odmrli, o pravicah pa raje molčim).

Na konferenci so bili na vidiku naslednji sklepi in stališča (vprašanja): Ali se družba sploh zaveda, da je študentskega povratni del vlaganj, ki se bistveno loči od vlaganj v proizvodne zmogljivosti?

Zakaj si je skupna komisija (brez izgovora o deficitu finančnih sredstev, kajti ob takšni anarhiji delitve ni čudno, da je sredstev za študentskega zmanjkalo) dovolila prenesti izplačevanje študentskega z začetka na konec meseca? Mar naj se študentje hranimo in sploh živimo za mesec ali tudi več dni nazaj?

V poletnih mesecih so si nekateri lahkomišelnost privoščili znižanje oziroma ukinitve študentskega iz zduženih sredstev. Toda kdo je vprašal študenta, kako je živel junija in julija v Mariboru oziroma Ljubljani, ko je opravljal pogoje izpite (takrat so namreč izpitni roki za naslednji letnik)? Brihtne glavece pa enostavno: zakrijmo prepada, ki je pred nami, in znižajmo študentske, saj denarja študentje zdaj ne rabijo, ker so doma. Do konca so bila predavanja, junij, julij in september pa so meseci za opravljanje izpitov (samo mar spet sami krivi, da sproti študij še ni zaživel?), in takrat naj živimo od vonja trav? Slava jim!

Vendar vse to še ni zadostovalo, kajti po dveh mesecih čakanja smo prejeli namesto izplačanih zapoznelih študentskega sklepe 6. seje skupne ko-

misije podpisnic SS, da bi si tako lahko po težkih pričakovanih napolnili prazne želodce. Toda presenečenju sledi novo presenečenje. Iz zraka potegnjene kadrovske potrebe so diferencirale poklice v prednostne in neprednostne, o solidarnosti se sploh nismo več pogovarjali, ker so delegati iz gospodarsko močnejših občin izrazili stališče, da solidarnost ne bo rešila sistema (centralistično usmerjene težnje).

Glavni krivci za nastali položaj so torej: občine (komisije podpisnic iščejo izgovor v maloštevilnih strokovnih službah, mi pa v nedelavnosti le-teh), organizacije združenega dela (nesamoupravna in kadrovska kratkoročna zainteresiranost) in skupna komisija podpisnic SS (nesposobna za tekoče in pravilno delo). Toda obstajajo še posredni momenti, ki so pripeljali štipendijsko politiko na rob prepada. Med temi momenti je najvažnejše poklicno usmerjanje, ki ga obravnavamo pavšalno kot le kaj – obstaja le misel o abstraktni testni preizkušnji. Mar je spet mladina kriva za ohromitev usmerjanja v poklice? Toda, da ne pozabimo na ustavno določilo: „Vsakdo si svobodno izbira poklic in zaposlitev. Z ustavo zajamčenih pravic in svobodčin ni mogoče odvzeti ali omejiti.“ Upam, da se je nekaterim vsaj v tem trenutku zblizil um?

Od kod podatki o kadrovske potrebah? Kako je možno odstopanje (sklepi 6. seje) od družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma? Ali nam je kdo povedal ob vpisu, da bomo izgubili sredi študija štipendijo? Zakaj so udarili po najšibkejših slojih sredi šolskega leta? Zakaj ni zagotovljena socialna varnost šibkih slojev (to je kršitev ustave!)? Z akaj štipendije le za višje letnike (bojazen o neresnosti štipendistov v nižjih letnikih bo odveč, ko bo odnos štipenditor-štipendist res zaživel – trajno zagotovljena dolžnost obeh)?

Vse to smo se študentje spraševali na tiskovni konferenci, toda kako dolgo bomo še čakali na odgovore?

Sklepi o prednostnih in neprednostnih poklicih ter ustrezno štipendiranje lahko zaživi, in o tem sem prepričan, vendar ne sredi leta in sredi študija, ampak na začetku šolanja ob vpisu v prve letnike.

Na konferenci so izjavili:

BORIS SOVIČ, predsednik UK ZSMS Maribor:

„Bistveni vzrok obstoječih neskladij je nedosledno izvajanje in izvrševanje dogovorjenih načel in kriterijev v štipendijski politiki s strani udeležencev družbenega dogovora. Ali naj dijaki in študentje nosimo posledice napak drugih?“

Dr. VLADIMIR BRACIČ, rektor univerze v Mariboru:

„Takšno delo komisije je družbeno neodgovorno, ker ne izhaja iz jasno koncipiranih stališč in podatkov o zbiranju sredstev za štipendiranje in se komisija izvija iz situacije, v kateri se je znašla. Najbolj neodgovorno pa je spreminjanje kriterijev sredi leta! Mladina iz socialno šibkih družin je ob ukinjenih štipendijah v neenakopravnem položaju z ostalo mladino.“

To je direktno kršenje ustavne pravice, ki je citirana: „Občani imajo pravico, da pod ENAKIMI, Z ZAKONOM določenimi pogoji pridobivajo znanje in strokovno izobrazbo na vseh stopnjah izobraževanja, v vseh vrstah šol in v drugih izobraževalnih zavodih“. Ustavna določila o menjavi dela, o kadrovske odnosih itd. v teh sklepih sploh niso upoštevana.“

DRAGO PIŠEK, upravnik Študentskega servisa Maribor:

„Pri tako odgovornih nalogah, kot so omenjene, lahko podobno, kot je skupna komisija, nastopajo samo birokrati. Niti za prejšnje kriterije štipendiranja nimamo utemeljenih argumentov za določitev višine štipendije (zakaj 50 % od dohodka na člana družine in ne več ali manj?), da o novih prisilnih kriterijih ne govorimo.“

Mr. VOJKO OZIM, sekretar UK ZKS na univerzi v Mariboru:

„Štipendiranje je ena od bistvenih točk v reformi visokega šolstva. Zakaj morajo študentje v času predavanja in vaj služiti denar prek študentskega servisa, namesto da hodijo na predavanja in vaje? Očitno je, da si dovoljujemo razlaganje meril za štipendiranje po lastni presoji (vsak po svoje). Srečali smo se z birokratsko strukturo, ki ni sposobna niti planirati sredstev, in temu ustrezen je tudi način štipendiranja!“

MIK REBERNIK, študent prorektor univerze v Mariboru:

„Sklepi 6. seje so bili formirani na republiškem nivoju in poslani nato komisijam v občinah, naj jih pregledajo. Kje je tu delegatska logika (tako imenovana baza)? Zavedati se moramo tudi, da je struktura študentov v Mariboru boljša (veliko študentov je iz delavskih in kmečkih družin) ter da je zato problematika štipendiranja pri nas še bolj pereča kot morda v Ljubljani.“

Brane Srčnik

ZSMS k problemu štipendiranja je bil (in je) bolj površen, pač zato, ker se tam s tem problemom srečujejo občasno in gibanj o štipendiranju ne zasledujejo, kakor tudi niso toliko prisotni med samimi štipendisti, ki so pravi indikator zmer v štipendiranju. Na drugi strani sta obe univerzitetni konferenci ZSMS, ki sta v stalnem kontaktu s štipendisti, nastopali mnogo bolj odločno, sicer včasih tudi zaletavo, vendar sta stalno javno opozarjali na nepravilnosti in zahtevali popravek le-teh. Vsekakor so ta nasprotja eden poglavitnih razlogov, da doslej še ni prišlo do sprememb v korist štipendistov, saj so bile tako razbite sile preslabe, da bi lahko dovolj močno nastopile. Sedaj je čas, da se te sile združijo in skupno dovolj močno nastopijo, da dosežejo ustrezne rezultate. Pri tej stvari bosta morali obe strani zavreči stara nasprotja in nezaupanje in se lotiti reševanja s skupnimi cilji in nalogami kako te cilje doseči.

Menim, da bomo tedaj (upam čimprej) tudi opustili misli o aktivnih štipendistov, ker ti ne bi prinesli nobene prave koristi, ampak moramo utrditi prave samoupravne odnose v štipendiranju, kjer bo štipendist sam lahko kreiral to politiko. Le-tega pa ne bomo dosegli s tem, da bomo v vse občinske komisije dokončno postavili enega delegata štipendista, ampak tako, da bo lahko ta delegat tudi ustavil postopek, kolikor bi ta bil v škodo štipendistov. Pri aktivnih štipendistov smo spet dokazali svojo bogato ustvarjalno organizacijsko moč, ne pa delovne. Zame je sedanja organizacija ZSMS tista, ki naj rešuje problem štipendiranja, ker je tudi dovolj dobro organizirana za to, torej raje trdo delajmo in do konca izkoristimo možnosti, ki nam jih daje ZSMS, in šele tedaj, ko ne bo dovolj dobrih rezultatov, začnimo razmišljati o novi organizacijski shemi, katero je lahko organizirati, težko pa ji je dati pravo vsebino dela.

Pozabimo na stare boleče razprtije in se posvetimo skupnemu reševanju štipendijske politike v res enotni in tedaj tudi možni ZSMS. Ovrzimo nekakšno „republiško dostojanstvo“ in „moč“ na eni strani in zlagan študentski ponos na drugi strani ter začnimo vsi skupaj na novo in res tvorno, da končno uresničimo pri reševanju tega življenjskega problema IX. kongresa ZSMS v Moravcih.

STALIŠČA IN SKLEPI ŠTUDENTOV MARIBORSKE UNIVERZE TOKRAT ZADNJIČ...

Na javni tribuni o štipendiranju smo sprejeli sklepe, ki se delijo na tri dele. V prvem študentje obsojamo ukrepe komisije podpisnic samoupravnega sporazuma, ker menimo, da so posledice neodgovornega dela, ki daje samo kratkoročne rešitve, ki ne kažejo lepšo bodočnost pri štipendiranju:

OBSOJAMO

- neizvrševanje družbenega dogovora o štipendiranju in nedosledno uveljavljanje dolžnosti štipendiranja, ki so navedene v pogodbah;
- stihijско stanje pri zbiranju podatkov in vodenju evidenc o štipendistih in štipendijah;
- kratkoročne in zapoznele ukrepe, ki situacije ne rešujejo, ampak breme stihijskega stanja pri štipendiranju prenašajo na ramena štipendistov;
- uvajanje novih kriterijev.

Poglavitni je drugi del, v katerem zahtevamo, da se nemudoma izplačajo štipendije vsem, ki jih še niso prejeli, in to v skladu s kriteriji, ki so veljali pred 6. sejo komisije. Zahtevamo, da se s posebno odgovornostjo obravnavajo štipendisti, ki so v slabšem materialnem položaju ter stanujejo v študentskih ali dijaških domovih in pri zasebnikih. Ostale zahteve, ki zadevajo urejen odnos kadrovske in „socialnih“ štipendij, odgovornost štipenditorja v pogodbah, ukinitev sklepov 6. seje, so v bistvu stare, a na novo zapisane zahteve.

Sprašujem se, kolikokrat bomo še morali pisati takšne in podobne zahteve, da bomo tudi uspeli, čeprav so argumentirane in v nasprotju z normami, ki veljajo v naši družbi?

ZAHTEVAMO

- da se takoj izplačajo štipendije vsem, ki jih še niso prejeli, po enotnih kriterijih, ki so veljali pred 6. sejo skupne komisije in v skladu s sklenjenimi pogodbami;
- da vse družbenopolitične organizacije (zveza komunistov, zveza socialistične mladine, socialistična zveza delovnega ljudstva in zveza sindikatov) obravnavajo položaj na področju štipendiranja, ocenijo razmere in poiščejo ter ustrezno sankcionirajo resnične krivce za obstoječe stanje;
- da se ne upošteva sklep 6. seje skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju;
- da se dosledno uveljavljajo pravice in odgovornosti štipenditorjev in štipendistov in da se v pogodbah bolj podrobno opredelijo obveznosti štipenditorjev;

Neenotnost ostri situacijo

Eden izmed problemov, ki jih srečujemo pri reševanju štipendijske politike v Sloveniji, je ta, da mladina med seboj ni enotna pri postopkih kako ta problem rešiti.

To je najbolj razvidno iz preteklih in trenutnih dogodkov. Prišlo je do nasprotja med RK ZSMS, ki delegira delegate v komisije za štipendiranje na ravni republike, in študenti oziroma obema UK ZSMS. Pristop RK

— da se štipendije (kadrovske in iz združenih sredstev) razpisujejo že pred začetkom šolskega leta in da je že takrat znana višina, ki naj velja celo leto;

— da se s posebno odgovornostjo obravnavajo štipendisti, ki so v slabšem materialnem položaju in ki stanujejo v študentskih ali dijaških domovih ali pri zasebnikih;

— da se združeno delo obnaša v skladu z dogovorjenimi načeli v kadrovski štipendijski politiki;

— da se opredelijo kadrovske potrebe v SR Sloveniji;

— da skupščine občin z večjo odgovornostjo organizirajo in spremljajo delo skupnih komisij in strokovnih služb v občinah;

— da se, izhajajoč iz ugotovitev o slabostih sedanjega sistema štipendiranja, zasnuje nov, ustrežnejši sistem;

— da se takoj skliče zbor podpisnikov družbenega dogovora o štipendiranju, kjer naj se oceni uspešnost do sedaj sprejetih ukrepov.

V tretjem delu sklepov zagotavljamo študentje svojo pomoč pri pravilnem samoupravnem konstituiranju in svoje tvorno sodelovanje pri reševanju štipendijske politike.

In kaj menijo v Kranju

Poleg osrednje javne tribune na mariborski univerzi pa je potrebno zapisati, da tudi študentje visoke šole za organizacijo dela (VSOD) iz Kranja, ki deluje v okviru univerze v Mariboru, niso imeli prekrizanih rok. VSOD in klub kranjskih študentov sta skupaj z OK ZSMS Kranj pripravila javno tribuno v prostorih SO Kranj.

NA VIDIKU SO BILI TILE SKLEPI IN STALIŠČA:

1. Opredeliti je potrebno kratkoročne in dolgoročne naloge na področju štipendiranja tako udeležencev štipendiranja kot tudi ustreznih strokovnih služb,

2. do konca januarja 1977 je potrebno narediti pregled finančne realizacije družbenega dogovora o štipendiranju v SRS, obenem pa narediti dolgoročen, celovit in enoten sistem zbiranja podatkov in izračunavanja pokazovalcev,

3. proučiti je treba možnost za mehansko obdelavo podatkov,

4. ustanoviti samoupravna razsodišča kot instrument zagotavljanja uresničevanja DD o štipendiranju,

5. šole se morajo veliko bolj angažirati pri usmerjanju mladine v poklice, kar naj bi omogočilo tudi uveljavitev predpisa v šole,

6. urediti in novelirati se morajo normativni akti,

7. odbor podpisnikov DD o štipendiranju naj se takoj sestane in preuči nastali položaj,

8. zagotoviti je potrebno realizacijo sklepov 6. seje skupne komisije s tem, da zavračamo dvojni cenzus in listo prednostnih in neprednostnih poklicev,

9. dosledno naj se izvajajo srednjeročni razvojni načrti in iz njih izhajajoče kadrovske potrebe,

10. manjkajoča sredstva v posameznih občinah za šolsko leto 1976/77 naj se premestijo s krediti, banke pa naj pri višini obresti upoštevajo družbeni pomen teh kreditov,

11. potrebno je izdelati prioritarno listo socialno najbolj ogroženih štipendistov, predvsem štipendistov v dijaških in študentskih domovih (in pri zasebnikih),

12. na republiški ravni se ustanovi posebna strokovna služba, ki bo sposobna opravljati naloge, ki izhajajo iz DD o štipendiranju.

Tribuna je bila žal le informativna, kar je dokaz, da preveč oklevamo in ne iščemo neposrednih krivcev v štipendijski zmešnjavi.

Ob koncu je tov. Jenšterle (podpredsednik OK ZSMS Kranj, ki je tribuno tudi vodil) opozoril na nekatere probleme, ki jih bomo morali upoštevati pri izdelavi novega koncepta štipendiranja:

— štipendijska politika mora postati del kadrovske politike,

— potrebno je narediti srednjeročne načrte, ki bodo vsebovali tudi potrebe po kadrih. Šele na osnovi teh načrtov naj se izdela lista prednostnih in neprednostnih poklicev,

— spoštovati je potrebno sprejete sklepe, ker zaradi neizvajanja določenih sklepov prihaja do neskladij v posameznih občinah in zaradi tega tudi v celi Sloveniji.

Kljub vsemu pa smo izvedeli, da je bila atmosfera na tribuni skrbno dirigirana in ne nazadnje tudi nadzirana. Kot da bi bili socialno šibki študentje, ki so predstavljali večino prisotnih, zločinci! Kdaj bomo končno gledali na prste vsem, še posebej tistim, ki neodgovorno manipulirajo z milijonskimi sredstvi in se tako igrajo z usodo socialno šibkih slojev?!

Brane Srčnik

„Rezervacije za odgovorne niso več potrebne...“

„Tovariši, mi se trudimo, toda... ..mi nimamo štipendij!“

ŠTUDENTJE BOMO

— v okviru socialno ekonomskih komisij pri OO ZSMS in VTOZD zagotovili ustrezno organiziranost štipendistov;

— zahtevali in zagotavljali ustrezno delegatsko zastopanost v vseh samoupravnih organih, ki se ukvarjajo s štipendiranjem;

— v bodoče bolj in na učinkovitejše načine opozarjali na problematiko v zvezi s štipendiranjem;

— tvorno sodelovali pri reševanju problematike z zvezi s štipendiranjem skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami.

V Mariboru, januarja 1977

Odgovornosti, ki smo jo prevzeli s temi sklepi, predvsem njihovim tretjim delom, se zavedamo in bomo združili vse sile, da se pred slovensko javnostjo izkažemo tudi kot tvorci novega, boljšega, in ne samo kot kritiki obstoječega, kakor hočejo nekateri naše dosedanje napore okarakterizirati.

Boris Haki

Za Katedro iz TAM!

MLADI DELAVCI O PROBLEMIH ŠTIPENDIRANJA

V zadnjem času je eno izmed perečih vprašanj mladih v izobraževanju štipendijska politika, kjer je kljub samoupravnemu sporazumu in družbenemu dogovoru o štipendiranju šolajoče se mladine ostalo še marsikaj nedorečenega. Problemi mladih, ki se pogostokrat znajdejo v dilemi kaj storiti takrat, ko iz različnih vzrokov ne pride težko pričakovana štipendija, so vedno pogostejši problemi. Ker pa je štipendija pri študentih eden izmed glavnih virov pomoči pri nemotenem študiju, se mladi vse pogostejše znajdejo pred nerazrešljivim problemom kaj storiti. Iz zgodi se tudi, da mora mlad človek zaradi finančnega problema, pred katerim se znajde, prekiniti s študijem. Kam pa to vodi, vemo vsi.

Tako ne sme biti ali vsaj ne bi smeli dopustiti, da se to dogaja. Tudi konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS se je odločila, da se bo po svojih zmoglostih potrudila in dala svoj prispevek pri razreševanju štipendijske problematike.

Iz programa konference za mesec januar in februar je razvidno, da bo tem problemom posvečeno največ pozornosti. Pri konferenci mladih delavcev so imenovali komisijo, ki bo pripravila seminar za mlade delavce o samoupravnem sporazumu in družbenem dogovoru o štipendiranju. Namen seminarja je seznaniti čim večje število mladih iz OO ZSMS v TOZD s temi dokumenti, da jim bodo le ti služili za nadaljnjo razpravo v čim širšem krogu njihovih sredin.

Problem konference po osnovnih organizacijah v mesecu februarju pa naj bi dale jasnejšo sliko o trenutnem stanju na področju štipendiranja oziroma pokazale, koliko je bilo na tem področju storjenega v teh sredinah. Predvsem je potrebno ugotoviti, ali imajo posamezne osnovne organizacije izdelane srednjeročne programe kadrovskih potreb in ali so se glede na potrebe vključile v sistem štipendiranja. Poudarek kadrovskim štipendijam je prav tako eden izmed perečih problemov, saj se mladi vse poredkeje odločajo za te štipendije, ki jih obvezujejo, da se po končanem študiju zaposlijo v TOZD, ki jih je štipendirala. Zato bo vsekakor potrebno temu posvetiti več pozornosti in zainteresirati mlade za pridobitev teh štipendij.

Prav tako pa bodo morale svoj odnos spremeniti tudi tiste delovne organizacije, ki mislijo, da so z odvajanjem 0,5 % od dohodka storile vse. Potrebno je, da poleg teh sredstev dajo na razpolago tudi kadrovske štipendije in s tem svoj prispevek pri razreševanju problemov štipendiranja.

Ker se pripravljajo ustanovitve aktivov štipendistov, bi le-te kazalo ustanoviti tudi v posameznih TOZD, v katere naj bi se vključevali štipendisti, ki jih štipendirajo določene TOZD. V teh aktivnih bi vsekakor štipendisti lahko direktno razreševali svojo problematiko z predstavniki štipenditorjev.

Milan Perko

Eni študirajo, tisti, ki se jim ljubi, pa naj še samoupravljajo!

POGOVOR S ŠTUDENTOM PROREKTORJEM

Minilo je slabo leto, odkar imamo študentje univerze v Mariboru študenta prorektorja, iz katerega je bil izvoljen Mik Rebernik, študent IV. letnika VEKS. V tem času je Mik dodobra spoznal razmere na univerzi in smo ga poprosili, da bi nam jih osvetlil. Prvo zastavljeno vprašanje se nanaša na samoupravno organiziranost na univerzi v Mariboru, s posebnim poudarkom na vlogi študentov v tem procesu. „Kar zadeva formalne pravne stvari, smo s samoupravno organiziranostjo in udeležbo študentov v samoupravnih organih lahko kar zadovoljni. V samoupravne organe v visokošolskih delovnih organizacijah in na univerzi je vključenih okrog 300 študentov delegatov, katerih delo pa se prav gotovo premalo pozna. Vzrokov za to je precej, omenil bi dva, ki se mi zdita poglobljena: prvi je ta, da so delegati kljub našim pripravljanim seminarjem še marsikdaj nesposobni dojeti bistvo in pomen svojega dela v samoupravnih organih, in drugi, da proces samoupravljanja teče izven študijskega procesa in s tem daje možnost, da se razvija stanje, ki bi ga lahko označili s stavkom: „Eni študirajo, tisti, ki se jim ljubi, pa naj še samoupravljajo!“ Seveda, pa je v delu študentskih delegatov še nešteto drugih problemov, od nezadostnega informiranja, povezave z bazo, odgovornosti delegatov pa do kljub formalnim zagotovilom še vedno, neenakopravnemu dialogu med učiteljem in študentom.

Dejstvo je, da danes študentje lahko odločajo o marsičem, absurd pa je, da imajo najmanj možnosti odločanja tam, kjer so najbolj zainteresirani, to je v samem študijskem procesu. Zato menim, da bo potrebno ustrezno poživiti delo svetov letnikov ali svetov kateder (odvisno od posamezne šole), ker bo le v takšni ožji samoupravni celici možno vzpostaviti resnične samoupravne odnose med študenti in učitelji, pa tudi uporabniki. Sveti letnikov bodo morali postati temeljno križišče, kjer se bodo soočali interesi in problemi učiteljev in študentov. Kot vemo, imamo na naših šolah ure samoupravljanja, ki jih je potrebno izkoristiti v tej smeri, da bodo to res ure samoupravljanja, ure skupnega dialoga učiteljev in študentov, ne pa sestankarske in simpozijske ure.

Pri tem bo morala svoj delež prispevati ZSMS na šoli in univerzi, ki pa bo morala tam, kjer še ni, razčistiti nejasnosti glede svoje vloge in pomena v procesu samoupravljanja in postati to, kar mora biti – družbenopolitična organizacija mladih. Od kongresa sem se ZSMS ubada z organiziranjem, reorganiziranjem, iskanjem najrazličnejših povezav, pri tem pa, vsaj kar se tiče ZSMS na univerzi, izgublja zaupanje svojega članstva in študentov nasploh. Ne pomaga še tako dobra organiziranost in razparceliranost po neštetih komisijah, če se ob tem pozablja na bistvo in vsebino dela. Organizacija ZSMS na univerzi si bo pridobila moč in zaupanje študentov šele takrat, ko bo sposobna dojeti, da bistvo njenega dela ne more biti izven bistva dela študentov.

Treba pa je priznati, da organizacija ZSMS dela v specifičnih razmerah, ki so povsem različne od tistih v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah ali na vasi. Študentje so izredno mobilna skupina in študentska organizacija je žrtev izredno velike fluktuacije članov, zlasti še vodilnih aktivistov. Kot primer naj navedem, da se je na predsedstvu UK ZSMS oziroma prejšnjem IO SS MVZ v štirih letih menjalo kar sedem (71) predsednikov in devet (91) sekretarjev. To je prav gotovo podatek, ki kaže, da ZSMS na univerzi marsikdaj objektivno ni sposobna delovati tako, kot se od nje pričakuje.

V zadnjem času smo pričeli številnih govorov o obštudijskih dejavnostih na univerzi kakor tudi o njihovi vključitvi v učno vzgojni proces. Kaj meniš o tem?

„Prav gotovo obštudijske dejavnosti še niso sestavni del učno vzgojnega procesa, kot še ni sestavni del učno vzgojnega procesa samoupravljanje, znanstveno raziskovalno delo ter tesna povezanost s prakso. Obštudijske dejavnosti študentov so izrazit primer dela univerzitetnega življenja, v katerem ni najti učiteljev. Ko je govor o obštudijskih dejavnostih, se vsi strinjajo s tem, da je to pomemben del kreiranja študentove osebnosti, ko pa začnemo iskati prisotnost in vpliv učiteljev v teh dejavnostih, lahko ugotovimo le to, da je tako govorjenje zgolj frazarjenje. Če mora učitelj biti vzgojitelj in če se v obštudijskih dejavnostih formira študentova osebnost, potem mora biti učitelj prisoten tudi v obštudijskih dejavnostih. Danes se ta prisotnost omejuje na trepljanje po ramenih ob izrednih priložnostih, pa še to samo s strani nekaterih učiteljev. Izjema pri tem je pedagoška akademija, kjer je zaradi narave študija obštudijska aktivnost študijska obveza, seveda samo za študente.

Ob tem pa je treba opozoriti na to, da kljub pomembnosti obštudijske dejavnosti ne smemo pozabiti na glavno težišče našega dela, to je študijski proces. Nekateri učitelji pa tudi študentje marsikdaj zavzeto diskutirajo o obštudijskih dejavnostih samo zato, da bi pozornost in kritično ost speljali mimo osnovnih problemov, ki ležijo v študijskem procesu.“

Danes je visoko šolstvo v fazi reforme. Mik je kritično ocenil ta proces in osvetlil najpomembnejše naloge študentov v reformi.

„O reformi univerze se pravzaprav govori, odkar univerza obstaja. Gotovo, da se stanje izboljšuje, vendar se mi zdi, da dosti dosti prepočasi. Če si ogledamo reformne zahteve izpred desetih, petnajstih let in jih primerjamo z današnjimi, lahko po podobnosti vidimo, da se je dejansko od tedaj zelo malo spremenilo. Marsikdaj se o reformi govori tudi zato, da ne bi bilo treba spremeniti nič bistvenega, in je tako reforma marsikdaj fasada za prikrivanje dejanskega stanja. Zaradi pritiska družbenih zahtev na visoko šolstvo se v njem marsikdaj izvajajo tudi reforme in reformice, ki nas bolj odmakajo od cilja, kot pa približujejo k njemu. Zame je edina tista prava reforma univerze, ki teži za korenito spremembo vzgojno izobraževalnega procesa, ki teži za izgradnjo takega načina študija, v katerem se bo vzgajal študent mislec, ne pa študent vernik in dogmatik.

Gre za to, da ob tako skokovitem razvoju znanosti in enako hitrem zastarevanju znanja ni več vzdržno, da se študenta poučuje na enak način kot pred leti. Študent mora med študijem dobiti „orodje“ za svoje bodoče delo. To „orodje“ pa leži v samostojnem mišljenju, marksistični metodi in sposobnosti graditve novih družbenih odnosov, ne pa da po starem vzgajamo „fah idiote“. Reforma univerze mora težišče svoje kritike prenesti s formalnih in zunanjih oblik na vsebinske probleme, torej ne več kako, ampak kaj in zakaj.“

Mnogokrat poslušamo diskusije o tem, kaj univerza je in kaj naj bi bila, vendar smo mnenja, da ta pojem pri nas še ni razčiščen!

„Kot je zakon o visokem šolstvu to opredelil, je Univerza skupnost visokošolskih temeljnih in delovnih organizacij ZD. Ob tem se moramo zavedati tega, da je obstoj neke skupnosti upravičen samo tedaj, če ta skupnost dosega večje učinke kot pa posamezni deli, ki se v skupnost vključujejo. Menim, da pri nas še ni tako, saj je lahko univerza kot skupnost uspešna samo tedaj, če so tudi šole, ki se v to skupnost vključujejo, uspešne. Najbrž smo mi pri našem silovitem razvoju včasih tudi pozabljali na dejanske probleme, ki jih je potrebno reševati na šolah in skupaj znotraj univerze. Morali bomo pospešiti integracijske procese med šolami in komparativne prednosti ene ali druge šole izkoristiti tako, da bo univerzitetni output čim večji – v kvalitativnem in kvantitativnem pomenu. Mislim predvsem na večje sodelovanje med posameznimi šolami in zrelejše dogovarjanje o skupnih ciljih ter odgovornejšo uresničevanje le-teh.“

Kot študentskega aktivista, ki je obredel tako rekoč vsa področja dela od pokrajinskih klubov, KUD Študent, Katedre in predsedstva UK ZSMS ter sedaj univerze, te prosimo, če bi lahko svoje bogate izkušnje v kratki obliki posredovali zdajšnjim študentskim aktivistom!

„Predvsem mislim, da je potrebno čimveč razmišljati s svojo glavo in se držati načela, da je potrebno študirati tako, kot da bomo že jutri na delovnem mestu, in v študentski organizaciji delati tako, kot da bomo še vsaj petdeset let študirali. Pa nikar obupati!“

Pogovarjal se je Boris Hakl

Neznanje in nedelo

V četrtek, 3. II. 1977, smo na RTV Ljubljana lahko gledali oddajo V ŽIVO z naslovom Znanje in delo. Oddajo je vodil tovariš Emil Rojc, član IK CK ZKS. Za „popestritve“ oddaje so obravnavali v tem sklopu tudi vprašanje štipendiranja. Tovariš Feldin, predsednik komisije podpisnic samoupravnega sporazuma, je odgovoril na vprašanje študenta z ljubljanske univerze Jožeta Čuka. V odgovoru se je pokazal kot perspektiven filmski igralec, saj je s svojimi nasmehi hotel šarmirati gledalce pred televizijskimi sprejemniki, nikakor pa ne kot človek, ki na to vprašanje študenta in MORA odgovoriti. „O problemu štipendiranja ne bi govoril, saj so lahko vsi prav vse prebrali v dnevnem časopisu, razen tega pa so sklepi 6. seje skupne komisije naleteli na ugoden odmev!“ Tako nekako se je glasil njegov odgovor.

Ob tem maskiranem odgovoru se študentje v Mariboru sprašujemo, kakšen je ta UGODNI odmev oziroma za koga. Ali štipendijsko politiko kreiramo za skupno komisijo RK SZDL (ki pa se tudi ni v celoti strinjala s sklepi) ali pa za NAS – ŠTIPENDISTE. Če jo kreiramo za štipendiste, potem ti sklepi niso naleteli na UGODEN odmev, ampak ravno nasprotno. Čas bi bil, da se odgovorni tovariši nehajo ZVEZDNIŠKO in BREZBRIŽNO obnašati, ampak da se temu problemu posvetijo z vso RESNOSTJO in ODGOVORNOSTJO, ki jo od njih štipendisti pričakujemo.

Boris Hakl

Študentje so s seboj na javno tribuno prinesli transparent, na katerem je nova molitev za vse štipendiste. Aha, naš štipenditor, hvaljeno naj bo tvoje ime, pridi k nam tvoja milost, tvojo voljo naj izpolnjuje vsa študentarija, daj nam danes višje in redne štipendije in oprosti našim morebitnim „kiksom“, kakor smo tudi mi prisiljeni odpustiti tvojim, in ne vpelji nas v beračenje, temveč reši nas lakote in pomanjkanja!

MI PRIZADETI

Opomba pisca: Nova molitev, posvečena staremu maliku, zaenkrat še ni prinesla gorečim vernikom malikove naklonjenosti.

KAKŠEN PREŠERNOV DAN?

8. februarja vsako leto smo vsi zelo kulturni in vse nas zelo zanima pesništvo, literatura, umetnost, kultura. Na ta dan je spominskih proslav in prireditev več kot preveč. Piker mladenič je nekoč pripomnil, da smo kar srečni, da smo se Prešerna znebili — saj z velikim hropom proslavljamo dan njegove smrti. Ne glede na to, včasih se pa zares preneumno obnašamo.

Kulturni praznik vseh Slovencev, dan, na katerega je umrl France Prešeren. Šolar začne v prvem razredu (o vrtcih ne bom govoril, ker tam nimam še nobenih izkušenj) osnovne šole s poslušanjem neskončno dolgih proslav, recitacij in petja, zraven pa učiteljica slovenskega jezika, ki suho in dolgovечно mrmra v mikrofonski Prešernov življenjepis, njegove zasluge za narod in jezik, njegove prelepe pesniške oblike in lep materin jezik. To se ponavlja celih osem let, za repetente pa za kazen še kakšno leto več — da bi ja vedeli, kaj jih čaka, če bodo še enkrat padli. Stvar se v srednji šoli ponovi le na malo višjem nivoju — življenjepisne in bibliografske podatke tokrat bere profesorica. V najboljšem primeru si to sledi vsaj štirikrat skozi vse letnike srednje šole. Tako ima najbolj priden dijak za seboj vsaj dvanajst proslav Prešernovega dne.

Sedaj pa še proslava v krajevni skupnosti, dijaškem domu, enako na radiu, v časopisu, na televiziji. . . Pa še v delovni organizaciji in končno še v društvu upokojencev. Nato pa bodo še knjigarne razobesile Prešernove portrete, v izložbe naložile skladovnice „Poeziji“, knjižnice in gledališče bodo v avlo postavile doprsni kip in tako dalje.

Vse te zunanje manifestacije ob slovenskem kulturnem prazniku nas bodo za leto dni lepo potolažile, ogledali si bomo trideset pesnikovih portretov, nato pa celo leto spet pridno pozabili nanj, s sladko zavestjo, da nas bodo spet spomnili na njegov dan, — prihodnje leto.

Slavica Rukavina

Slavica Rukavina je po rodu Mariborčanka, že nekaj časa pa živi v Ljubljani, kjer študira na filozofski fakulteti. Poleg pisanja se ukvarja še z amaterskim gledališčem, nastopala je v eksperimentalni študentski skupini Vetrnica v Ljubljani.

Pesniški teksti Slavice Rukavine so zelo prečiščeni in brez nepotrebnih besed, avtorica kaže že kar premočan občutek za vse zunanje in notranje dogajanje, ki se neposredno zariše v verzih. Sintaksa je mestoma nekoliko nenavadna, ponekod je čutiti jasen stik s slovensko narodno pesmijo, kar pa misli, čeprav je sodobna in živa, nikakor ne škoduje.

Pesnico zanima njen jaz — vse, kar je zunaj njega, se podreja njej kot nosilki dogajanja, vsi drugi okoli nje so njen okvir, nič več in nič manj. Težko je pravzaprav soditi te njene odnose, dvomimo pa, da gre za egocentričen moment. Prej bi rekli, da se v teh nežnih, čeprav odločnih verzih pojavlja občutek nekake osame, odtujenosti od splošnega dogajanja in čutenja. Tudi upora ne moremo zaslediti, niti v kontekstu, razpoloženje se že bliža skoraj pasivni prijaznosti, brez notranjega revolta ali vsaj drobnega vprašanja zakaj tako, zakaj ne drugače. . .

V lirčnih besedilih avtorice se srečujemo osebno z njo, poda nam informacijo in jo opremi s čustvenim podoživljanjem, ne svetuje, ne protestira, ne komentira. Ne pove niti od kod njena osama niti ali gre za moment prisile ali samoodločbe. Samotne ure, ki nam jih posreduje, tako delujejo skoraj brezbarvno, kot fotografski kroki, s katerega odrežemo vse okolje in ostane le nekaj belih in sivih lis osnovnega predmeta zunaj časa in prostora, zunaj aktualnega okolja.

Tako nam je ob branju teh pesniških tekstov sicer razvidna podoba avtorice, čutimo njen prst, ki nam pokaže to ali ono, nikjer pa ne najdemo pravega mesta za bralca, ki bi se hotel s svojim miselnim svetom morda vključiti v besedilo, ostaja mu le brezosebno opazovanje. Pismono visoko dognani verzji nam sicer ugajajo, jasno podano občutje sprejememo, tisto, kar bi pa pri liriki želeli sprejemati, nam ostane zaprto. Tako je sicer pojav osame za bralca mnogo očitnejši, vendar pa obstaja nevarnost, da bo pri vsem skupaj ostal neprizadet.

Slavica Rukavina Pesmi

SLED 2
je dan tihe zemlje
odprtih dlani
toplega kruha
besed ki jih nima in
šenc ki jih čuva
z močjo dreves
na poti dotika
premaguje
vode znano rast
in prihod svojih sanj

SLED 4
nosi mirno
samotnih po
stare podob
prav na spre
skritih želja
iskajo čega sp

PRIHOD 6
z dlanjo nad žalostjo
zunaj v igrači
kliče veter dež
in v dežju dež
za sekanje
za rezanje
za tvoje bele prste
za vse zelene travice
na koncu tvoje ulice

FEELING 3
od roke do roke
so oaste sob
z ujetimi pticami
dotiki za urami
nasmehi za mizami
je še pol dneva
od mize do okna
od okna do vrat
od stene do mene

KAKŠEN PREŠERNOV DAN?

Da bi pa skušali na kulturni praznik pesniško besedo približati poeziji tako že odtujenega slovenskega bralca, ne to pa raje ne. Bolje je tako akademsko zagrmeti po mikrofonski „Prešeren, naš največji slovenski pesnik“ in konec besedi — fraza je že tako lepo ustaljena in privajena, da ji ne bo nihče ugovarjal. Čim pa bi se kdo skušal spuščati v pesniški kontekst sonetnega venca, krsta ob Savici, pa bi bilo takoj na kupe teoretikov z naperjenimi puščicami, ki bi skočili v prepir, kako se piše kaša. Vsebina v teoriji, kakor je videti, počasi propada, pomembna sta le še oblika in besedne vrste. Ko je skušal pred leti Voja Soldatovič sneti Prešerna s piedestala in ga predstaviti z bolj človeškim pristopom, so spet planili na noge. Le čevlje sodi naj kopitar, bi porekli, pesništvo je treba pustiti teoretikom, laiki in nevedneži pa naj hodijo na proslave.

Sledi seveda podelitev Prešernovih nagrad. Po uvodni besedi, kjer bo jasno povedano, da je Prešeren edini in sploh pesnik za Slovence, bodo milostno podarili nekaj dinarjev in papirnatih diplom žal še živečim poetom.

Vprašanje — je slovenski kulturni praznik res kulturni praznik, ali le gola forma? Je to spominski dan malikovanja in lažnega poveličevanja, ali dan slovenske literature, ki je narodov najlepši spomenik in dokaz kulturne ravni? Se je kdo spomnil, da bi 8. februarja ponudil drago knjigo v razprodaji po ugodnejši ceni? Da bi odprl vrata gledališča za eno predstavo brezplačno? Ne. Ne zaradi stroškov, ki so ob razkošnih proslavah precejšnji. Ampak lažje je brati vsako leto na istem prostoru na silo pripeljanim dijakom in učencem iste pesmi, brati iste govorance.

Pomislimo torej, kako bi bilo, če bi enkrat le poizkusili in bi namesto blišča slavili dan kulture?

Zarko Golob

„VRČI“ Dobovičnik Samo
Z razstave mladi likovniki Prešemu

Priznanje in Costa Gavras

Navsezadnje je tudi v Maribor prišel Gavrasov film Priznanje — in kot večina filmov z resnejšo tematiko — ostal s precej prazno dvorano. Po eni strani je to sreča — ker film zahteva zrelega gledalca, ki bo znal dobro razmisliti, kaj je nosilna misel in kakšen namen avtorjev — literarnega teksta Arturja Londona in filmske obdelave Coste Gavrasa.

Predvsem gre za obsodbo totalističnega političnega sistema, ko politika postane sama sebi namen in pozabi na človeka, ki bi mu naj služila. Podobno misel je izrazil tudi slavni Gavrasov „Z“, tudi igralska zasedba je vsaj v glavnih vlogah enaka.

Zgodi se, da postane človek v nekem političnem sistemu, ki sloni na nasilju, ne glede na to, kakšno poimenovanje mu obesimo za krinko, kar naenkrat odveč, pa čeprav vesten in zaveden član neke družbe. Potem pride do procesa, ki ga obravnava v tem filmu Gavras, ko se med političnimi milni zmelje človekova volja in osnovni ponos, ko človek prizna, čeprav več sam dobro ne ve, kaj in zakaj priznava. Edini izgovor takega človeka je splošno služiti sistemu — ta že ve, kaj hoče in kaj je potrebno, ko se pa ta vera zaradi verige razočaranj zlomi, je že prepozno, pa postane tovariš, ki ga čaka usmrtevec in posipanje njegovega pepela po zaledenem cestišču, naenkrat smešna figura, ki na procesu izgubi hlače. . .

Priznanje si mora človek zelo pozorno ogledati, raje dvakrat: Lažje pa bo tistemu gledalcu, ki si je ogledal Londonovo Priznanje v predelavi Tarasa Kermaunerja in ki so ga uprizorili pred nekaj leti dijaki prve gimnazije v Mariboru.

Zarko Golob

Izrojena umetnost

Preden začnemo o čem pisati in razpravljati, si moramo najprej postaviti neki cilj – vodilno temo, predvsem pa dobro poznati snov in jo znati razložiti tudi drugim. Kič in šund sta besedi, ki se zadnje čase pojavljata dokaj pogosto. Marsikdo pa njenega pomena povsem ne dojame, bodisi zaradi širokega področja, ki ga zajemata, pa tudi pomenska razlika obeh besed je velikokrat vprašljiva. Vendar obstaja Beseda kič označuje neokusne likovne, literarne, glasbene in druge izdelke, za besedo šund pa v svojem leksikonu nisem zasledila nobene razlage. Ker se mi je tudi razlaga kiča zdela dokaj suhoparna, sem se o tem pogovorila s profesorjema Slavkom Koresom, ki poučuje na mariborski PA likovnost, ter slavistko iste šole profesorico Miro Medved. Pri tem me je zanimalo ne le zgolj abstraktno razglabljanje o teh dveh besedah, temveč predvsem kako se na PA borijo proti njenemu škodljivemu vplivu, odnos študentov do tega problema ter odraz tega v nadaljnjem pedagoškem delu.

LIKOVNOST

Pod besedo kič razumemo lažno umetnost, ki zadovoljuje nerazgledano potrošniško družbo, pri tem pa vedno računa le na finančni efekt. Pojavlja se povsod, kjer ni čistih umetniških ambicij, kjer človek ne podaja teme na osnovi idej in čustev. Od kod izvira to ime, danes še ni popolnoma jasno. Nekateri so mnenja, da izhaja pojem iz angleške besede sketch (skica), drugi pa trde, da iz nemške Kueche (kuhinja; umetnost iz kuhinje). Kič pa lahko pomeni tudi tisto, kar ljudje mečejo vstran – torej smeti. Beseda se je uveljavila v Nemčiji – predvsem v začetku 19. st. Verjetno se je kič pojavil že prej, vendar v manjši meri, posebno če upoštevamo dejstvo, da je kič odraz velike potrošniške družbe in s tem vedno večjega pohlepa po denarju.

Tipično za „kičarja“ je, da producira na hitro. Izdela lahko celo serijo popolnoma enakih predmetov; je brez izkušenj in svoje delo proglašja za umetnost.

Šund pa ustvarja tisti, ki obvlada temelje umetnosti oz. oblikovanja; zavestno dela za potrošnika predvsem zaradi dobrega zaslužka, vendar pa se ob tem zaveda, da ne ustvarja dela umetniške vrednosti.

Kiča in šunda je dandanes veliko. Pojavlja se predvsem tam, kjer je povezan z uporabno umetnostjo. Kiča je veliko opaziti pri igračah, je pa tudi vsaka imitacija narave, ki služi zadovoljevanju čustev (plastične rože).

Pravzaprav ni težko ločiti umetnine od kiča. Umetniško slikarsko delo ti nudi ob gledanju vedno več – vedno znova odkrivaš elemente, skrite oblike in njihovo medsebojno povezanost, trenutno umetnikovo razpoloženje. Bistvo takega dela pa je njegova naponovljivost. Taka dela ustvarjajo bodisi amaterji ali akademski umetniki, čeprav je pri obojih nevarnost, da zaidejo v kič. Toda dokler človek ustvarja zaradi sebe, na podlagi svojih čustev in ne zaradi trenutne „mode“, se to ne more zgoditi.

Na pedagoški akademiji se študentje seznanjajo s kičem v okviru likovne teorije, pa tudi med samim delom na likovnem področju. Kot likovni pedagogi pa si morajo prizadevati, da dosežejo čim večjo občutljivost predvsem pa občutek za lepoto pri svojih učencih.

LITERATURA

Šund literatura je doživela velik razmah pri nas predvsem po drugi svet. vojni. S tem pa seveda ni rečeno, da se tovrstni literarni odpadki niso pojavili

že prej. Prav gotovo so jo imeli že Grki pa tudi drugi narodi, vendar se ohranja le tisto, kar je kakovostno. Šund literatura človeka ne plemeniti niti ga etično ne povzdiguje. To so plehke zgodbe brez psihološkega poglobljanja za raziskovanje družbenih in svetovnonazorskih problemov. Lažna literatura, ki človeku dopušča, da se utaplja v eksotičnem svetu polnem iluzij in nepravilnih predstav. Sem prištevamo predvsem „doktor romane“ in razne zaslažene in osladne ljubezenske zgodbe s karakterističnim „happyendom“. Poudariti pa velja, da sem ne smemo uvrstiti vseh kriminalk, kar pa seveda ne velja za stripe. Stripe odobravamo le za mlajše otroke, odločno pa sem proti stripom za odrasle, saj ti le siromašijo človeka. Posebno pa me razjezi, kadar so v strip prenesena znana dela, ki so seveda na tak način zelo okrnjena. Bistvena razlika med umetniško in šund literaturo pa je tudi, da posega po prvem delu večkrat in vedno znova odkrivaš neznane elemente – ob tem si duševno potešen; šund roman pa prebereš hlastno, vendar ti ob tem nič ne ostane. Upam si celo trditi, da naredi več škode kot koristi.

Dandanes je prava poplava šund literature; premalo smo storili, da bi jo vsaj zaježili, če se je že povsem ne da odpraviti; knjiga postaja vse prevečkrat tržno blago. Cene rastejo, ljudje v zadnjem času pa, žal tudi študentje, vse prevečkrat posegamo po nekvalitetnem blagu. Sicer pa – kakšna so mnenja dijakov in študentov?

Metod Prijatelj, 18 let: „Sem odločno proti kiču, ker mi nič ne pove, ker mi ne nudi duhovne zadostitve – bodisi, da je to v literaturi ali v likovnosti. Kiča ne moreš definirati, za to je potreben okus. Knjigo, ki mi nič ne pomeni, odložim; umetniško slikarsko delo pa določim na osnovi kvalitete materiala, funkcionalnosti predmeta in barvne ugašenosti.“

Žarko Simonič, 20 let: „Stripe berem zaradi tega, da prežnem dolgčas. Klasične knjige zahtevajo večjo zbranost, te romane pa lahko prebereš le na pol, ker za razplet dogodkov zveš že prej. Kič v likovnosti se mi zdi vsako kopiranje, originali pa mi predstavljajo umetniško delo.“

Vesna Polanc, 17 let: „Menim, da je včasih bolje brati tako literaturo kot pa nič. Sicer pa me ne zanima, kaj berejo drugi. Vsakomur puščam njegovo mnenje. Sama rada berem tuje romane. Všeč mi je vse, kar je lepo.“

Irena Kokol, 17 let: Šund literatura mi ni všeč. Teme so vedno iste, vedno s srečnim koncem, besedni zaklad je dokaj reven; za likovnost ne bi znala definirati.“

Stanko Stepišnik, 21 let: Šund literature sploh ne berem. To me ne zanima, živim v realnosti. Prebiram le strokovno literaturo. Kič v likovnosti pa mi predstavlja delo, ki si ga ne znam razložiti – torej vse, kar je abstraktno!“

Irena Tržan, 17 let: „Branje šund literature mi prinaša sprostitev. To je lažje branje, ob katerem ni treba veliko razmišljati. Vendar rada prebiram tudi kvalitetnejšo literaturo. Menim tudi, da so knjige dandanes absolutno predrage. Tako lahko za eno knjigo kupiš kar trideset (30) šund romanov.“

Sonja Pongračič, 16 let: „Veliko prebiram „doktor romane“, ker so v njih prikazani številni življenjski problemi ter njihov razplet. Branje teh mi povsem zadostuje – sicer pa za kakšno umetniško delo nimam časa – saj nisem več v osnovni šoli!“

Stanko Kolarič, 25 let: „Prebiram dela predvsem naših domačih književnikov. Stripov ne berem, ker se mi zdijo neživljenjski; pač pa včasih preberem kakšen „doktor roman“.“

Liljana Papič, 17 let (še vsa pod vtisom predavanja): „Ja, ja, o tem pa nič ne mislim (nato) – v glavnem ne sodi v razred, v šolo, med kulturne ljudi!“

BOJ PROTI NEUMETNIŠKIM UMETNINAM

Plevel se razrašča. Mnogi med nami ga sprejemajo z odprtimi rokami. Ob tem pa pozabljajo, da je šund vendarle in predvsem le šund brez kakršnih koli dobrih strani, literatura, ki človeka le poneumlja in mu jemlje še zadnje ostanke tistega, zaradi česar rečemo človeku človek.

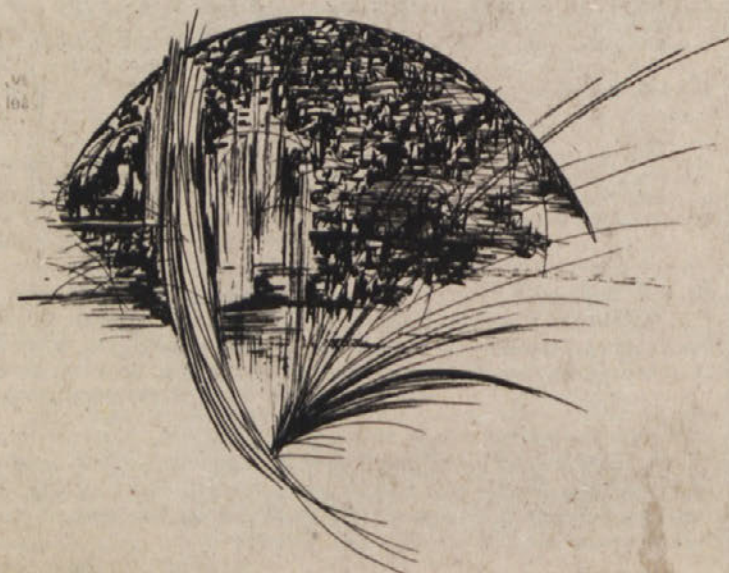
Premalo je zgolj razglabljati o nekem problemu, premalo izgublja beseda. Odločno je potrebno stopiti v akcijo! In če ne bodo dali pobude za to študentje – kdo bo potlej? Morda založbe, ki pridno pobirajo denar, ne meneč se za to, da z izdajanjem takšnih del duhovno siromašijo ljudi. Sicer pa, krivi smo tudi sami – potrošniki. Nihed ne namreč slišala, da bi tiskali stvari, ki jih nihče ne bere. Ali pa sem morda v zmoti? Mogoče bodo ljudje spoznali napake v svojem ravnanju – toda kaj bo, če bo spoznanje prišlo prepozno?

Vse bitke proti kiču so bile do sedaj skorajda neuspešne – toda s tem ni rečeno, da bo tako tudi v prihodnje. Prav gotovo velik prispevek za postopno opletje tega plevela bi bile organizirane razstave kiča. Zadnja, ki jo je organiziral dr. Makarovič, je bila pred desetimi leti v Ljubljani. Kaj takega bi se dalo organizirati tudi pri nas v Mariboru, seveda ob sodelovanju strokovnjakov.

V Mariboru imamo trenutno 35–40 razstavišč – zraven priznane Umetnostne galerije in razstavnega salona Rotovž razen tega pa pride do razstav tudi v nekaterih trgovinah. Ob tem velja poudariti, da je potrebna večja povezanost oziroma sodelovanje s strokovnjaki ob organizaciji raznih razstav – kajti tudi na tak način bomo lahko precej zaježili pot neumetniških stvaritvam in dali priznanje tistemu, kar si to zasluži.

Glede literature pa naj omenim le še to, da se v dogovoru slovenske založbe pripravlja zbirka žepnih romanov, ki bo seveda nekoliko cenejša, s tem pa tudi bolj dostopna že tako plitvemu študentskemu žepu. Storjen bo torej korak več k potrošniku, njegovi duhovni zadostitvi – in prav bi bilo, da to ne bi bila zgolj „muha enodnevnica“, temveč vsakodnevna praksa.

Daniilo Orešek

Programska orientacija časopisa POBUDE

Pri univerzi v Mariboru je bil ustanovljen marksistični center z namenom, da bi spodbujal in povezoval aktivnost na področju razvijanja in popularizacije marksizma v novo ustanovljenem univerzitetnem središču in v širšem družbenem okolju. Nujen pogoj uspešnega izpolnjevanja te naloge je možnost stalne institucionalizirane komunikacije, ki bo ustrezala programski naravnosti centra in bo odsevala tudi njegov idejni koncept.

Vsi ti pogoji narekujejo MC, da ustanovi svoje glasilo, časopis z delovnim naslovom POBUDE.

SKICA VSEBINSKE KONCEPCIJE

A. Glasilo izhaja iz svoje osnovne marksistične nazorske usmeritve, tako da obravnava široko družbeno problematiko z marksističnega družbenega vidika, teži k razvijanju in spreminjanju družbenih odnosov in prakse s pomočjo marksistične analize, in si prizadeva uveljavljati marksizem kot znanost in revolucionarno ideologijo na vseh področjih.

B. Temeljna značilnost koncepta kot operativnega programa časopisa je načrtno in poglobljeno obravnavanje gibanj in teženj na širokem družbenem področju, kar na eni strani zahteva ustrezno konkretizacijo problemov, na drugi strani pa njihovo posplošitev. Gre za revijalni profil, ki je nekako na sredini med amaterskim in poklicnim časnikarstvom (torej predpostavlja aktualno in sistematično informiranost) in najslošnejšim obravnavanjem družbenih vprašanj na ravni znanstvenega in čisto teoretičnega pisanja. Problemske sklepe tvori v dolgoročnejšem procesu nastajanja, razvijanja in razreševanja obravnavanih vprašanj. S tem da anganžira sodelavce z vseh področij združenega dela in iz lastnega delovnega programa, se tudi obrača predvsem k temu občinstvu, ki naj v publikaciji nahaja najširšo osvetlitev in osmislitev družbenih dogajanj, družbene prakse, možnosti, potrebe in zahteve, predlogov, izkušenj, družbene vidike raznih problemov in odločitev, a tudi predvsem konkretna spoznanja in iniciative, ki se bodo izoblikovale v publicističnem postopku. Temu mora seveda ustrezati tudi jezikovna in oblikovna (glede na publicistični žanr) stran časopisa.

C. Največ pozornosti je treba posvetiti elaboriranju, t. j. definiranju problemov in njihovega reševanju. Glasilo na ta način združuje intelektualni potencial MC in regije z možnostmi, ki jih daje znanstvenoraziskovalno, pedagoško delo in dejavnost družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, ter samoupravno interesno združevanje in združeno delo sploh.

Upoštevanje takšno naravnost, se ponujajo v neposredni perspektivi naslednji publicistični projekti:

- marksizem v vzgoji in izobraževanju,
- družbeni položaj izobraževanja za praktične poklice,
- problemi statusa marksistične literature v Sloveniji,
- samoupravljanje v šoli in šola v samoupravnem okolju,
- fenomen „avstrijski jug“ in družbenoekonomski položaj Slovencev in Hrvatov v Avstriji,
- industrijska cona Sežana in njene gospodarsko politične dimenzije,
- regeneracija starih industrijskih centrov v Sloveniji in drugo,
- samoupravno srečujoče načrtovanje — analiza metod in postopkov,
- kaj je to produktivnost v samoupravnih socialističnih družbi,
- projekt „Slovenske gorice“ ali usoda slovenskega kmetijstva,
- problematika solidarnostnih akcij,
- razvoj mariborske univerze,
- problemi ekološkega nadzora,
- dejavniki kulturne politike in programiranja kulturne politike,
- kulturni centri in province,
- časno delo v tujini — jugoslovanska in evropska stvarnost,
- obmejna področja in njihov razvoj,
- politična kultura in delegatski sistem,
- kritika mariborskega metropolizma,
- prosti čas, ljudska kultura, subkultura, reklama in idoli,
- družbeni položaj in formiranje pedagoških delavcev.

Izhodišče je skupinsko delo, ker je le tako mogoče zagotoviti vsestranski pristop. Tako mora vsak članek nastati z uredniško iniciativo, čeprav se mora iniciranje držati največje demokratičnosti, in to s sodelovanjem avtorjev tako da bi že v začetku zagotovili marksistični pristop. Toda ovrednotiti je potrebno vse možnosti.

MC mora prek glasila vplivati tudi na raziskovalni program znanstvenoraziskovalnih institucij na univerzi in zunaj nje, in to z

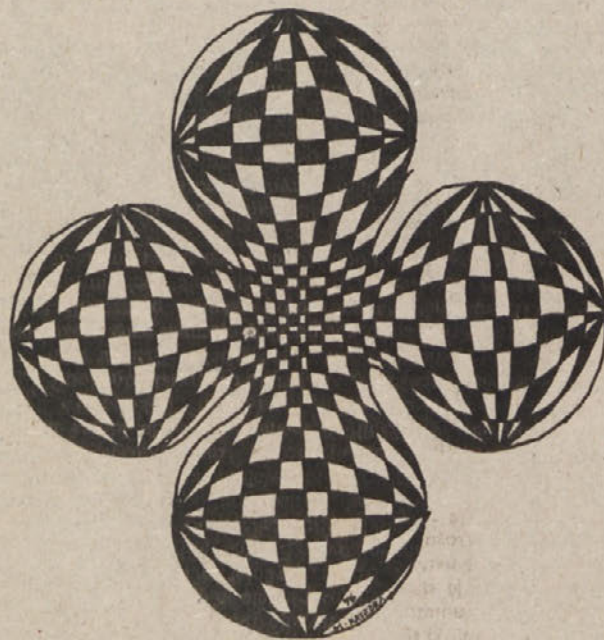
iniciranjem konkretnih vprašanj, lahko z razpisom tém ali pa z usmerjanjem svojih sodelavcev v problemska področja. Prav tako lahko v glasilo realizirajo del svoje študijske dejavnosti tudi študentje. Glasilo ima lahko pomembno funkcijo v sodelovanju s tovarniškimi glasili.

Razvoj Maribora v univerzitetno središče, kar je normalna posledica celovitejšega družbenega razvoja, je sam po sebi pripeljal do latentne težnje po individualizaciji družbenopolitičnega, družboslovnega in sploh strokovnega potenciala v slovenskem publicističnem prostoru. Obstaja mnenje, da gre za zelo naravno težnjo, ki se je pokazala tudi v mnogih drugih primerih v Sloveniji in v Jugoslaviji.

Katedra pozdravlja iniciativo marksističnega centra, sočasno pa vseeno

vprašuje ali resnično 350 profesorjev mariborske univerze ne napiše nikoli splo-

šnega sestavka, ki bi se lahko — moral — objaviti v študentskem listu Katerdi?

Velika možnost za literate začetnike

Že nekaj časa smo lahko pričali številnim prizadevanjem za kar najboljšo možnost vsesplošnega uveljavljanja pesnikov in pisateljev začetnikov. To vprašanje so pred dobrimi petimi leti sprožili tudi kulturni delavci v Gradišču v Slovenskih goricah. Pripravili so prvo srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov, in sicer v okviru štajerske regije. Kaj kmalu so ugotovili, da bi bilo lahko takšno srečanje priložnost za koristne delovne razgovore vseh mladih, pa tudi starejših, ki se poskušajo v literarnem ustvarjanju. In uspeli so. Krog organizatorjev srečanja se je že pri drugi prireditvi razširil in letošnje peto jubilejno srečanje, ki bo 12. in 13. februarja v Gradišču, pripravljajo poleg domačega kulturno umetniškega društva „Ernestek Golob-Peter“ in OO ZSMS tudi RK ZSMS, ZKPOS, revija „M“, revija Antena in družbene organizacije ter društva občine Lenart v Slovenskih goricah. Pred letošnjim srečanjem, ki bo trajalo dva dni — to pa je letos tudi novost, bo izšel poseben zbornik, v katerem bodo objavljeni najboljši prispevki iz minulega četrtega srečanja. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali Peter Božič, Peter Kuhar in Niko Grafenauer je sicer že izbrala deset najboljših avtorjev letošnjega natečaja, katerih dela bodo prebrali na osrednji prireditvi 13. 2. v gradiškem domu kulture, in še deset avtorjev, katerih prispevki bodo objavljeni poleg nagrajenih v zborniku, ki bo izšel prihodnje leto pred šestim srečanjem. Vsi letošnji nagrajenci oziroma izbrani avtorji se bodo zbrali v Gradišču 12. 2., zvečer istega dne pa bodo imeli tudi prvi delovni sestanek in srečanje s krajani. Osrednja prireditev bo v nedeljo, 13. 2., ko bodo člani recitacijske skupine družbenih organizacij in društev lenarske občine prebrali deset najboljših prispevkov. Vsi izbrani avtorji bodo letos prvič prejeli tudi enake nagrade, in sicer plakete Antene.

Toliko v uvod. Mogoče se sprašujete, zakaj pišem o tem srečanju v našem študentskem listu. Prav gotovo je tudi med mariborskimi študenti veliko piščočih, ki ne vedo, kje bi lahko svoje prispevke predstavili širši javnosti. Srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov v Gradišču daje tako prav gotovo veliko možnosti vsem literatom začetnikom, da se izpopolnijo v pisanju in dana srečanju tudi izmenjajo i-kušnje. Organizatorji so veseli slehernega prispevka, zato študentje pogumno primite peresa v roke in se kar v največjem številu prijavite na natečaj za prihodnje šesto srečanje, kolikor seveda niste že med izbranimi avtorji letošnjega srečanja. To srečanje ima veliko kulturno poslanstvo in ideja, da bi ga vsako leto organizirali v počastitev Prešernovega dne, prav gotovo ni bila zgrešena. O poteku letošnjega srečanja bomo obširneje poročali v eni izmed naših prihodnjih števil.

Marjan TOŠ

Barikade izobraževanja II

Če se še spomnimo, smo v prejšnjem nadaljevanju navedli nekaj zanimivih podatkov o strukturi študentov na slovenskih visokošolskih zavodih. Govorili smo o strukturi, ki nastane z izobrazbo staršev in s tem seveda s statusom, saj drži trditev, da sta status in izobrazba zelo tesno povezana. Podatki so pokazali naslednje: 65 odstotkov slovenskih staršev ima osemletko oziroma nedokončano osemletko. Slovenskim visokošolskim zavodom daje ta populacija slabih 20 odstotkov študentov; 33 odstotkov slovenskih staršev, ki imajo izobrazbo od končane poklicne šole dalje, pa da našemu visokemu šolstvu okrog 80 odstotkov študentov. Seveda so ta razmerja še bolj absurdna, če pogledamo stvari bolj natančno. Tako je na primer na univerzah tokrat več otrok staršev, ki imajo visoko izobrazbo, kot otrok, katerih starši imajo zgolj osnovno šolo.

Danes se bomo ukvarjali s tistimi 20 odstotki slovenskih študentov, ki se jim je posrečilo prebiti na visoke šole kljub temu, da imajo njihovi starši zgolj osnovno šolo ali pa še te ne.

Vsak jugoslovanski državljani ima v primerni starosti pravico in dolžnost do šolanja v osnovni šoli. Pouk se prične s črko A, ta A potegne človeka v izobraževalni proces in s tem se prične tudi selekcija. Človeka pričnejo karakterizirati ocene, pravzaprav njegove sposobnosti. Kriteriji pa so za vse enaki. Če znaš, dobiš dobro oceno, če ne znaš, dobiš slabo, šanse, da boš v izobraževalnem sistemu potegnil kratko in da boš potisnjen na stranski tir, se zvečajo. Nihče ne bo nikogar vprašal po njegovih stvarnih pogojih za razvoj njegovih intelektualnih sposobnosti. Če sta oče in mati alkoholika in imata samo osnovno šolo, je izredno malo možnosti, da se boš prebil čez barikade izobraževanja, pa bodi še tako nadarjen, kajti tega ti sploh ne veš! Nihče se ne rodi pameten, rodi se samo s potencialno pametjo, to pamet pa je treba razviti; toda to je zelo težko v razmerah, ko mora cela družina krepko garati, da preživi.

Že zdavnaj je dokazano, da kulturne okoliščine bistveno vplivajo na razvoj otroka, sicer pa to najlepše dokazuje prej navedena struktura slovenskih študentov. Do prve selekcije pride po končani osnovni šoli. Tisti z boljšimi ocenami in seveda tisti, ki imajo denar, lahko nadaljujejo šolanje. Koliko sposobnih ljudi je odpadlo, ne bomo nikoli ugotovili. Študentski sistem tega problema ne more rešiti, kajti omogoča le enakost možnosti, ne pa tudi prej izredno potrebnih enakih materialnih in kulturnih pogojev. Sicer pa dejstva, da izvira iz nižjega socialnega sloja, ne spraviš kar tako od sebe, drži se človeka tudi, ko nadaljuje šolanje na srednji šoli.

Navedli bomo nekaj podatkov iz nekaj let stare ankete, ki dovolj zgovorno dokazuje, da je socialni izvor pomembna zadeva tudi v srednji šoli. Anketirane dijake so razdelili glede na razmere, v katerih živijo, obenem pa imajo slabe ocene; šlo je za to, kakšne šanse imajo, po mnenju profesorjev seveda, da izdelajo letnik. Le 7 odstotkov anketirancev je živel v ugodnih socialnih razmerah, po mnenju razrednika za nobenega ni bilo bojazni, da razreda ne bi izdelal, imeli pa so od ene do tri negativne ocene. V zadovoljivih razmerah je živel 35 odstotkov dijakov z eno do tremi negativnimi ocenami, po mnenju razrednika jih ne bo izdelalo okrog 10 odstotkov. Tistih dijakov, ki pa so živeli v nevzdržnih socialnih razmerah, je bilo 9 odstotkov, po mnenju profesorja pa jih ne bo izdelalo kar 30 odstotkov. Se pravi, profesorji od dijakov iz slabih socialnih razmer pričakujejo manj, ti pa jim gredo na roko in res „dosežejo“ manj. Uravnilovka, ki jo izobraževanje izvaja z ocenjevanjem, zadene torej tiste, ki jih je stvarnost tako in tako že potisnila na stranski tir.

Socializacijska funkcija izobraževanja ima torej skoraj nasproten učinek, kot bi si naša družba želela. Kajti selektivni sistem, četudi se iz nižjega sloja prebiješ skozi vse njegove barikade, daje od sebe nekaj čisto drugega, kot bi mi radi imeli. Vemo, da so glavni instrument selekcije ocene. Skozi mnoga leta šolanja zveš, na kakšne strune je potrebno igrati, če se hočeš dobro prebiti skozi vse te barikade. Uspeval bo učenec, ki bo priden, vesten, ki bo lepo pisal, ki bo vpluden, skratka, ki bo znal najti struno, na katero je treba zaigrati pri profesorjih. Iluzija je pričakovati, da se bo tak človek spremenil, ko bo stopil iz izobraževalnega sistema. Ko bo v poklicu, bo imel pravzaprav še mnogo več možnosti, da uveljavi svoje znanje za iskanje lukenj, ki ga je pridobil pri lovu na ocene. Tip agilnega, kritičnega učenca z mnogo iniciativ se bo skozi izobraževalne barikade mnogo težje prebil, če mu bo to sploh uspelo. Vsem tistim učencem iz nižjih socialnih slojev, ki imajo za sabo nekaj barikad, je to dobro znano, in redkokdaj se bo odločil za pot, ki mu jo bo narekovala zgolj njegova glava. Ocenjevalni instrumentarij ne pozna milosti, če pa učenec temu instrumentariju ne bo zadostil, je veliko možnosti, da se bo njegovo šolanje končalo. Takšna stvar se seveda ne bo zgodila kakšnemu lenemu sinčku visoko izobražene- ga očeta, kajti če ne bo šlo letos, bo šlo pa drugo leto. Analize o dolžini študija to najbolje potrjujejo, že prej pa smo ugotovili, da študirajo na univerzah v glavnem ljudje, ki si takšne počitnice lahko privoščijo.

Študijska situacija se učenca, ki izvira iz nižjih socialnih slojev, kaže v povsem drugačnih razmerah kot pa učencu, ki nima najmanjšega pojma o težkih socialnih razmerah. Njegov cilj ni vsebina izobraževanja, temveč samo dejstvo, da mora končati šolanje. Šele tu, ko stopi v novi sloj, se mu odprejo določene perspektive, takrat pa je seveda navadno že prepozno. Večina se namreč tako vtiri v to doseganje cilja, (ki je višji socialni status), da postane izobraževanje zgolj sredstvo za doseg tega cilja. Šele naslednja generacija, se pravi njihovi otroci, se problema lotijo drugače. Takšna situacija seveda dela silno škodo izobraževanju in njegovi vsebini. Sprememba izobraževanja v zgolj sredstvo za doseg statusa v veliki meri vzpostavlja med produkcijo in izobraževanjem takšne odnose, da se lahko tako prva kot druga ohranjata kot odtujeni sferi.

Izobraževanje se nam je, gledano z očmi tistih na začetku omenjenih 20 odstotkov študentov, ki izvirajo iz družin, kjer imajo starši zgolj osnovno šolo ali pa še te ne, pokazalo zgolj kot sredstvo za doseg boljših družbenih pozicij, ki se seveda materializirajo v proizvodnji Eksplozija izobraževanja sploh nima za posledico ustvarjanje novih proizvodnih in kulturnih pogojev, temveč še večjo razslojenost družbe.

Miran Čupkovič

CERKEV V POKONCILSKEM OBDOBJU

CERKEV IN PROLETARIAT

Marx in Engels sta odkrila, da je delavski razred družbenozgodovinski nosilec revolucionarne preosnove sveta, osvoboditve vsega človeštva. Ta najbolj izkoriščani in odtujeni družbeni razred figurira v znanstvenem socializmu (teoretični) in v svetovnem delavskem ter komunističnem gibanju XIX. in XX. stoletja (empirični) kot ustvarjalec nove, socialistične, brezrazredne družbe. Delavski razred je seveda v različnih deželah in v različnih obdobjih zelo različen; tudi delavski razred ene dežele je bolj ali manj notranje diferenciran — ni povsem homogena družbena grupa; še zlasti velike spremembe v strukturi in družbeni funkciji delavskega razreda nastanejo takrat, kadar stopi delavski razred, po zmagi nad buržoazijo, na pot socialistične graditve; v močno nerazvitih deželah je proletarijat običajno slabo organiziran in neosveščen, v visoko razvitih metropolah pa se gospodarski in politični interesi delavstva zelo pogosto povezujejo z nacionalnimi, buržoaznimi interesi, hkrati pa je delavski razred teh dežel močno sindikalno in strankarsko diferenciran; poseben primer je položaj delavskega razreda v deželah, kjer se je iz diktature proletariata namesto socialistične neposredne demokracije razvila totalitarna tehnobirokratska struktura nad delovnimi ljudmi, ki ji je „proletariat“ le še socialnodemagoška parola... Teh nekaj tez o delavskem razredu naj samo bežno ilustrira vso zapletenost in širino problema družbene vloge ter eksistence delavskega razreda.

Danes na svetu ni nobenega množičnega gibanja, ki si ne bi prizadevalo biti tudi delavsko. Delavski razred ni le izredno številna družbena grupa, poč pa mu daje še poseben pomen njegova vloga v proizvodnji. Cerkev je odkrila proletarijat seveda že mnogo pred II. vatikanskim koncilom, toda njena „družbena baza“ so bile vendarle v prvi vrsti kmečke množice; nad njimi je Cerkev mnogo lažje vzdrževala skoraj popolno duhovno tutorstvo, hkrati pa je njena avtoriteta posegala tudi v vse ostalo življenje kmečkega življa, od gospodarskega do osebnega.

KUD ŠTUDENT V OČEH DRUŽBE

Študentom zveneče ime KUD „Študent“ dandanes pravzaprav ne zveni tuje, vendar moram že na začetku povedati, da je v veliki večini primerov to le njegov širši pomen. Zakaj ta trditev?

Študentska miselnost v nekaterih stvareh še ne gre v korak z razvojem in cilji, ki si jih je ožja in širša družbena skupnost pravzaprav že zdavnaj zastavila. To se odraža predvsem na deficitarnih področjih obšolskega izobraževanja. Še vedno si drznem trditi, da je preimernost študentovega ustvarjanja usmerjena v indeks, poceni zabavo in v večini primerov v zadnjem času pravzaprav na tisto zelo problematično sekundarno dejavnost, v kateri žal vse prepogostokrat omenjamo kulturo, njene asociacije kakor tudi sam pristop k njej. Ne gre za kritiko njenih garačev, ki za svoj entuziazem dobivajo polena pod noge na vsakem koraku ne samo od „nekulturnikov“, ampak tudi odgovornih.

V takšni klimi dela naš dobri stari KUD Študent, ki poskuša po svojih zmožnostih nuditi študentski populaciji tisto, česar izobraževalni zavodi ne dajejo. V tem smislu pri tem društvu delujejo štiri sekcije:

1. APZ (akademski pevski zbor) Boris Kraigher
2. Folklorna skupina
3. Športnoplesni klub
4. Skupina za moderni ples

APZ Boris Kraigher je pevski zbor z večletno tradicijo, ki iz leta v leto izboljšuje kvaliteto kljub relativno hitri rotaciji članov, ki niza uspeh za uspehom ne samo v naši ožji, marveč tudi v naši širši domovini kakor tudi v tujini. Gre za homogeno celoto pevskih talentov iz vrst študentov, ki so pod strokovnim vodstvom sorazmerno mladega profesorja Staneta Jurgeca sposobni uspešno predstavljati Jugoslavijo tudi v „deželah glasbe“.

V preteklem letu je zbor pripravil 47 nastopov, med drugim v Bruslju, na Dunaju, v Szombathelyju, Karl-Marx-Stadtu, Muenstru, Linzu, Frankfurtu, Beogradu, Ljubljani, vrsta nastopov v Mariboru in okolici, kjer je imel tudi sastoje koncerte. Vsa ta priznanja z nastopov vsekakor govorijo o neki kvaliteti, ki ga dviguje v vrh zborovskega petja pri nas. Folklorna skupina predstavlja obliko umetniškega ustvarjanja, ki je povprečen študent ne more zanemarjati, saj je v svoji osnovi odraz naše narodnosti, skratka, je sekcija, ki sodi pravzaprav na vsako prireditve. Skupina ima izredno pester program, tako da poleg naše folklorne predstavlja tudi tujino. Tudi ona se lahko pohvali s številnimi nastopi v ZR Nenciji, Avstriji in širom po Jugoslaviji.

Športnoplesni klub uspešno vzgoja in razvija mlade plesalce, s tem pa tudi uspehi ne izostajajo. Prav je, da na tem mestu omenim plesni par Lorger, ki že šesto leto zapored nosi breme državnega prvaka,

In končno najmlajša sekcija, ki deluje v okviru KUD Študent: to je ritmična skupina za moderni ples, ki jo večkrat imenujemo kar po njenem vodju „Jacksonova skupina“.

Vsi poznamo temnopoltega študenta VEKŠ, okoli katerega se zbirajo mlada dekleta (v zadnjem času tudi nekaj fantov) in skupaj večkrat na teden študirajo in „pilijo“ ritmične plesne elemente v tako imenovanem „večnamenskem prostoru“ študentskih domov ali kratko v telovadnici.

Skupina pomeni v študentskih krogih nekaj pojma mladostnih hotenj po nečem novem, nevsakdanjem. Je nekakšen akt usklajevanja ritmične posameznika v organsko vezano celoto, tako da skupina deluje neverjetno homogeno na starih osnovah v novi povezavi. Gre za prepletanje v svetu

znanih plesnih likov popularnih skupin in posameznikov: The Young Generation, The Bloods, ... vendar nikakor ne gre za plagiatstvo, temveč prej za iskanje na klasičnih in neklasičnih osnovah, ki se usklajuje z izborom moderne glasbene spremljave, skratka soula in fonky vpliva.

Povedati je treba, da skupina še ni popularna kakor recimo APZ Boris Kraigher ali pa vrhunski plesni par Lorger, je pa vsekakor na pravi poti.

Skratka KUD Študent skrbi za svojo afirmacijo in prav je tako. Uspehi na vseh nastopih pa skrivajo ogromno vloženega dela. Študentje, ki delajo v sklopu tega društva, dobro razumejo smisel vloženega dela pa tudi marsikatega odrekanja na ta račun, ne razumejo in ne morejo pa razumeti težav, ki jim najbolj otežujejo delo.

Nekaj primerov: pevski zbor Boris Kraigher še zdaj nima kritih nekaterih nastopov, med drugim tudi stroške nastopov v pobratenem mestu Marburgu, kjer je predstavljal Maribor, in koncerta za zdomce v Frankfurtu. Folklorni sekciji primanjkuje noš za nastope. Ali ni mogoče najti razumevanja glede sposojanja le-teh z ozirom na njihovo milijonsko (stari dinarji) vrednost, kako je mogoče da plesni par Lorger, ki je že šesto leto zapored državni prvak, ni prišel niti na seznam, ko so izbrali v Mariboru najboljšega športnika leta. Ne bom našteval finančnih in drugih organizacijskih težav, ki se nam zdijo pri takšni dejavnosti bolj ali manj „normalne“. Enako obstaja vsaj tako velik problem tudi pri samih študentih, pri njihovi (ne)zainteresiranosti za delo društva. Zato je obisk študentov na prireditvah, ki jih pripravljajo njihovi kolegi, tako slab! Kje je interes „nekulturnih“ študentov za ustvarjanja „kulturni“? (Verjetno v sami njihovi kulturi!) Kako to, da so bile baje pred leti študentske prireditve s strani študentov dobro obiskane?

Dajmo pravico „garačem“, ki delajo za nas! Razmislijmo o sebi, o kulturi, bodimo kulturni – torej delajmo zanj! TU JE REŠITEV!

Bojan Peče

Zlasti v zaostalih razmerah, kakršne so bile slovenske med dvema vojnama in prej, se Cerkev ni bilo treba preveč truditi za uveljavitev vpliva med relativno maloštevilnim delavskim razredom, ki je v največji meri še vedno bil povezan z vasio – po načinu življenja in nazorsko. Vse premalo je bilo Germanov in Kalandrov, vse preveč hlapcev. Zaplankani slovenski klerikalizem je lahko nastopal arogantno in avtoritativno s parolo o moralno zdravi vasi in pohujšanem, grešnem mestu z njegovimi fabriškimi pijanci ter antikristi ... Toda prišli so težki in usodni časi za slovenski narod, obdobje njegovega narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije. Cerkev je bila hrbenica kontrarevolucije, pobudnica belogardizma. Pretežna večina njenih kadrov se je opredelila zoper OF in partizanstvo ali pa je ostala pasivna. Slovensko katolištvo je doživelo katastrofo. Prav v času, ko se je slovensko delavstvo v ognju narodnoosvobodilnega in revolucionarnega boja kalilo v moderni, zavestni delavski razred, ter pozneje, ko je jugoslovanski proletarijat v težavnih pogojih začel iz zaostalosti na ruševinah vojne graditi novo družbo, je Cerkev bila vseskozi opozicijska sila; ker ni sodelovala v graditvi socializma in marsikje celo odkrito ali prikrito aktivno nasprotovala progresivnim silam, je bila objektivno protidelavska.

Čeprav v mnogih drugih evropskih in neevropskih deželah ni prišlo do tako izrazitega nasprotja med Cerkvijo in delavskim razredom, pa se je vseeno skoraj povsod delavstvo odvrnilo od katolištva. Cerkev je marsikdaj poskušala to stanje spremeniti; znan je neuspehi poskus s t. im. delavci—duhovniki v Franciji ... Koncil je lahko ugotovil tisto, kar je bilo znano že mnogo prej – dejstvo, da je število delavcev, ki verujejo, zelo majhno. Cerkveni zbor seveda ne more delati čudežev ki bi naenkrat odpravili slabo stanje in ostra navzkrižja, lahko pa zasnuje dolgoročni načrt, novo nazorsko in akcijsko koncepcijo, ki naj bi omogočila Cerkvi, da se postopoma, z vrsto novih stališč in adekvatnih ukrepov, prične uveljavljati med delavci.

Tako je Cerkev močno poudarila svetega Jožefa – delavca. V knjižnici Zgled delavcev dr. J. Jenka (Ljubljana, 1968, str. 26-27) najdemo posebno molitev, ki jo je 1. 1906 potrdil pepež Pij X.:

„Častitljivi sv. Jožef! Zgled vseh, katerih delež na zemlji je delo! Izprosi mi milost, da v duhu pokore delam in zadoščujem za svoje grehe. Daj, da vestno delam in da v spolnjevanju svojih dolžnosti ne podležem naravnim nagnjenjem. Daj, da s hvaležnostjo in veseljem delam. Zmožnosti, ki si mi jih dal, naj v delu uveljavljam in spolnjujem. Daj mi milost, da bom delal v miru, redu, zmernosti in potrpežljivosti, ne da bi se strašil utrujenosti in težav. Posebno mi izprosi milost, da svoje delo s čistim namenom in nesebično opravljam. Naj mi bo pred očmi moja smrt in odgovornost za moje delo, za slabo uporabljen čas, za zanemarjene dolžnosti, za opuščena dobra dela, za nečimrno slavohepnost pri mojih delovnih uspehih ...

Malo pred to molitvijo je dr. Jenko zapisal:

„Sveti Jožef je z delom premagal svoje dvome.“ (str. 26)

V Zgledu delavcev, ki je vsaj časovno pokoncilski, se nam najnazorneje razodene pomen Marxove teze, da je religija opij za ljudstvo – v tem konkretnem primeru za delavca. Tudi če delamo lahko sprejmemo nekatere občenravne komponente tega besedila, pa se drznemo, če pomislimo, da je takšne besede leta 1906 naslovil papež na grobo izkoriščani, gospodarsko, politično in kulturno zapostavljeni ter zatirani proletarijat, na brate in sinove pobitih pariških komunardov, na hlapca Jerneja in njegove sodobnike. Še bolj čudno pa je, da s to koncepcijo prihaja k današnjemu slovenskemu delavskemu razredu dr. J. Jenko: „Izprosi mi milost ...“ ne more biti miselnostna in etična naravnost proizvajalca in samoupravljalca ... Zdi se, da je ta koncepcija hud anahronizem.

V knjigi dr. Truhlarja se srečujemo z mnogimi elementi pokoncilskega etosa, ki naj bi bili moč k delavskemu razredu. V poglavju Sv. Pavel je bil

JEKLENA PEST (9. 2. – 27. 2. 77)

Bilo je to v času velike gospodarske krize v Ameriki med leti 1929 in 1933, ko so podjetniki poskušali na vse načine zaslužiti denar; uprizorjali so tekmovanja v vztrajnostnem plesanju, v vztrajnostnem drsanju na kotalkah – najbolj podjetni pa so se lotili velikega posla z boksaškimi borbami, ki so se obdržale do danes. Podjetni managerji so najemali boksarje in uprizorjali borbe, določali zmagovalce in krojili usodo, predvsem pa služili mnogo denarja. Režiser Walter Hill se je lotil tega časa in pokazal vsaj delček nastajanja te dobičkonosne dejavnosti, pri kateri so plačevali boksarji tudi z življenji pohlep svojih managerjev. Trije znani igralci: Charles Bronson, James Coburn in Jill Ireland sodelujejo v tej drami o plačanem boksarju, ki je postal žrtev poslovnosti organizatorjev in izkoriščevalcev iz začetkov boks mečev.

DŽINGIS KAN (9. 2. – 26. 2. 77)

Pred več kot desetimi leti smo ta film pri nas že gledali, vendar se je zdelo producentom primerno, da ga ponovno ponudijo v odskup. Osebnost Džingis kana je mikala že mnogo pisateljev, pa tudi na filmskem platnu smo ga že tako ali drugače srečali. Film sledi razvojni poti mladega potomca nekdanjega poveljstva, ki ga ugrabi sovražni plemenski poglavar, in njegovemu vzponu. Z znanimi igralci, kot so Omar Sharif, Steven Boyd, James Mason, Françoise Dorléac idr., je režiser Levine

pripomogel temu razgibanemu zgodovinskemu filmu do izredne popularnosti.

ISKALA JE SREČO (2. 2. – 20. 2. 77)

Sodobni ameriški film se zelo pogosto in rad ukvarja s problemi mladih, ki se zaradi svojega značaja ali načel in želja znajdejo v nespornostih z družbo, predvsem velemestno. Režiser Sidney J. Furie, ki se je že pred več kot desetimi leti proslavil z odlično vohunsko grozljivko *Strogo zaupno* – *Ipocresis* in je, medtem posnel vrsto prav tako dobrih filmov, je tokrat segel po takšni snovi iz sodobnega življenja mladih v velemestu. Njegova junakinja, nekoliko samosvoja in nenavadno dosledno dekle iz provinc, pride v velemesto v upanju, da bo tukaj našla srečo, ki jo v domačem malomeščanskem okolju ni bilo. Toda prav samosvojest in naivna doslednost ji macejo polena pod noge, tako da ji prijateljica prevzame moza, v katerega se je zaljubila.

MALA SIRENA (9. 2. – 27. 2. 77)

Po znani pravljici danskega pisatelja Hansa Christiana Andersena, so japonski risarji in animatorji ustvarili zelo lepo celovečerno pravljico. Japonski animirani filmi so v zadnjih letih izredno napredovali, se delno že osvobodili pretesnih spon vpliva Walta Disneya in že z Obutim mačkom stopil na bolj izvirna pota ustvarjanja risank. Režiser Tohumaru Kastumata je lično risano pravljico o veliki ljubezni male morske sirene, ki je rešila lepega princa in ni mogla zaradi svoje ljubezni

postati z njim srečna, posnel z izrednim občutkom za lepo in prikupno, tako da je zanimiva za mladino kot za odrasle.

POINT BLANK (9. 2. – 27. 2. 77)

Ta film smo pri nas pred približno desetimi leti že videli in je dobro da si ga ogledajo tisti, ki ga prvič niso videli. *Point Blank* je zgodba o gangsterju iz newyorškega podzemlja, ki ga prevani njegov prijatelj s pomočjo njegove žene. Prevarani mož in prijatelj pobegne iz zapora in išče maščevanje, pri čemer najde nupričakovano pomoč pri enem od šefov organiziranega podzemlja. Njemu je pravzaprav zdaj orodje, da se reši neprijetnih tovaršev – in tako se odvija grozljiva pot maščevanja z vso okrutnostjo. Režiser John Boorman je izkoristil maščevanje prevaranega moža in prijatelja za razkrivanje dobro organiziranega velemestnega podzemlja, glavni igralci, kot Lee Marvin, Angie Dickinson in Keenan Wynn, pa so mu v močno oporo.

DETEKTIV MAČEK (19. 1. – 1. 2. 77)

Francoške kriminalke so imele že od nekdaj svoj poseben stil in način prikazovanja in razreševanja zapletov iz sveta kriminalcev. *Le chat* (Maček) – s svojim izredno dresiranim psom razrešuje uganko. Seveda bi ne bil (režiser) če ne bi vnesel v film vrsto novih prijemov, zanimivih obratov in duhovitosti tako v dialogih kot v dogajanju. Tako je film postal poslastica tako za gledalce, ki se želijo v kinu dobro zabavati, kot tudi za poznavalce, ki iščejo in želijo od filma kaj več kot samo akcijo, živahnost, zabavo in seveda obvezno žge-

čkanje živcev. Pri tem filmu je zbral okrog sebe tudi odlično igralsko ekipo igralcev, kot so Michele Morgan, Serge Reggiani in Jean-Pierre Aumont ter tako za to odlično kriminalko dobil tudi nagrado Francoske akademije – Prix Jean le Luc.

LENNY (16. 2. – 6. 3. 77)

Lenny Bruce je bil v petdesetih in v začetku šestdesetih let eden najbolj značilnih komikov in satirikov Amerike. Bil je tip sodobnega „zabavljaka“, ki na prireditvah ali lastnih „showih“ skrbijo za dobro voljo, vendar s to razliko, da je bil Lenny Bruce izredno kritičen duh, obdarjen z velikim satiričnim talentom. Lenny je svoje poslušalce zabaval tako, da je ljudem očital njihove napake, pomanjkljivosti, slabosti in se iz njih bridko in ostro norčeval, pri čemer se je posluževal tudi najbolj neizbranih besed, nasproti in celo žalitev. To mu je prineslo na kraju tudi vedno več težav in oprava s sodiščem, ker pa je prav tako nastopal povsem po svoje. Ogorčen in razočaran je Lenny umrl leta 1966 – verjetno zaradi prevelike doze mamil. Scenarist Julian Berry in režiser Bob Fosse sta na osnovi pričevanj Lennyejevih najbližjih in sodelavcev oživila njegov lik in zaupala to nalogo odličnemu igralcu Dustinu Hoffmannu, ki se ga spominjamo iz *Diplomiranci* in *Polnočnega kavboja*. Vendar ta podoba Lennya Brucea ni „lakirana biografija“, kot jih poznamo mnogo, temveč realna, razumevanja in ogorčenja polna podoba enkratnega talenta, ki si je iz želje po resnici upal družbo, v kateri je živel, najostreje obsoditi.

duhovnik–delavec (str. 165) je razlaga novega stališča v Odloku o službi in življenju duhovnikov, ki pomeni revizijo mnenja prejšnje Kongregacije sv. oficija. Duhovnik lahko „opravlja ročno delo in deli z delavci isto usodo“, to je bilo poprej nezaželeno. Ko dr. Truhlar mimogrede, po G. Sieferju (*Poslanstvo delavcev-duhovnikov*, Essen, 1960), navaja nekatere predkoneilske razloge za odklonilno stališče do delavcev-duhovnikov, se moramo najbolj zamisliti nad naslednjim: „... duhovnik–delavec je pritegnjen k udeležbi pri delavskih zahtevah in vključen v razredni boj.“ Dr. Truhlar nam, žal, ne pove nič o tem, kakšno bo ravnanje duhovnikov–delavcev v takšnih situacijah. Ali bodo idejne inovacije II. vaticanskega koncila omogočile, da bo pokoneilska dejavnost duhovnikov–delavcev uspešnejša, kot je bila tista pred koncilom?

V že citiranem poglavju o enakosti je zapisal dr. Truhlar tole:

„Koncil uvrsti Kristusa po načinu življenja med palestinske delavce. Še pod Pijem XII. so imeli nekateri proti takemu predstavljanju Kristusa pomisleke, češ da ima Kristus ostane Odrašenik vseh in da naj ne bo pripadnik enega samega sloja ljudi. Koncil se na take pomisleke očitno več ne ozira.“ (str. 22)

Komentar skorajda ni potreben: Koncil povezuje osrednjo kategorijo krščanstva, Kristusa, z delavskim razredom, potem pa temu najmočnejše poudarjenemu versko-družbenemu počelu pridruži še zahtevo po socialni enakosti.

V poglavju Premik v razumevanju dela skicira pisec novo, koncilsko vrednotenje dela, ki se razlikuje od pojmovanja, ki sta ga vsebovali okrožnici „*Rerum novarum*“ in „*Quadragesimo anno*“. Od teze, da je v gospodarski proizvodnji ob kapitalu potrebno tudi delo, se je II. vaticanski koncil povzpел do stališča, da je delo po vrednosti nad prirodo in tudi nad kapitalom. Jasno je, da obe pojmovanji, skupaj z vso svojo moralčno

teološko interpretacijo, nista kaj več kot svojevrstni delni izraz razmerja Cerkve do kapitalistične družbe v dveh različnih obdobjih. Da je delo človek, ki dela, da je človeško delo nekaj „boljšega“ kot druge prvine in podobne ugotovitve so le nekoliko preveč banalne, da bi lahko predstavljale neko novo usmeritev. Na koncu poglavja citira pisec Pastoralno konstitucijo:

„Celotni potek dela je treba prilagoditi potrebam osebe in njenim oblikam življenja; predvsem se je treba ozirati na družinsko življenje, zlasti kar zadeva mater; in vedno je treba upoštevati spol in starost. Delavcem naj se vrh tega daje možnost, da razvijejo svoje sposobnosti in svojo osebnost pri samem izvrševanju dela. Ko temu delu z dolžno zavestjo odgovornosti posvečajo čas in svoje moči, morajo vendar le vsi imeti tudi dovolj počitka in prostega časa, da poskrbijo za družinsko, kulturno, družbeno in versko življenje. Da, imajo naj tudi čas in priložnost za svobodno razvijanje tistih moči in zmognosti, katerih morda pri poklicnem delu ne morejo v zadostni meri razvijati.“ (str. 55)

Čeprav bi to besedilo lahko bilo najsposobnejši povzetek kateregakoli poljudnega učbenika psihosociologije dela, je nedvomno velik napredek v primerjavi z molitvijo Pija X. Najbrž tudi ni brez pomena, da so v takšnem dokumentu Cerkve zapisane zahteve sodobne aplikativne psihologije, sociologije in ergologije – gotovo bo to marsikje pospešilo tovrstno humanizacijo življenjskih in delovnih razmer.

V poglavju Vsakdo je moj bližnji (str. 21) je izraženih več zahtev Pastoralne konstitucije, med njimi stališče zoper „sramotno izkoriščanje delavcev“ in zoper „krivično preziranje inozemskih delavcev“.

Vladimir Sruk

Uredništvo Katedre bo organiziralo seminar za novinarje amaterje in za vse, ki jih tovrstno delo zanima.

Prijavite se na uredništvih šolskih glasil najkasneje do 21. februarja 1977.

Upamo, da se bodo prijavi tudi profesorji, saj smo dobili občutek, da je zanje tudi potreben, ker se v Katedri nič ne oglašajo — z izjemo tistih, okrog katerih Katedra „skače“ tudi po več mesecev, da se usmilijo in napišejo kak članek. Uredništvo

Sodelovanje Katedre z internimi šolskimi glasili

V preteklem letu je tekla akcija z enakim naslovom. Toda moramo priznati, da do kakršnekoli povezave ni prišlo. Vendar pa je letošnje leto že v začetku obetavno. Dogovora, ki je bil 13. januarja 1977 na uredništvu Katedre, so se udeležili predstavniki internih glasil ali komisij za informiranje z VEKS, PA in VAŠ. Z VTŠ smo dobili sporočilo, da internega glasila Visoke tehniške šole ni in ga ne bo! Upamo, da je bila to netočna informacija in da se bo predstavnik VTŠ samoiniciativno oglasil na uredništvu Katedre. Za VPS in za VŠOD do nastajanja tega članka nismo dobili nobenega sporočila.

Omenil sem že, da je začetek obetaven. Res je! Že na prvem pogovoru smo se dogovorili za konkretne akcije. Če naštejemo nekatere:

- uskladili bomo programe,
- izdelovali enotne vsebinske načrte dela,
- skupaj izvajali ankete, vprašalnike, tematske priloge,
- skupaj organizirali seminarje, simpozije, okrogle mize,
- imeli bomo enoten informacijski center.

Interna šolska glasila so neposredno povezana z vsemi dogajanjem na šolah, združujejo kupe informacij, ki so bile do sedaj nedostopne širši skupini (univerza). Ločena so od delovanja drugih glasil, ločena od dogajanja ostalih univerz v Jugoslaviji. Ubadajo se s tehničnimi in kadrovskimi težavami.

Vse te, ali skoraj vse te težave bo mogoče odpraviti ravno s to povezavo.

Kakšna je vloga in kakšne so naloge Katedre, morate vedeti, saj smo o tem že velikokrat pisali.

Vloga in pomen mladinskega periodičnega tiska pri oblikovanju estetskega, kulturnega, družbenega in osebnostnega profila mladega človeka — strokovnjaka v naši samoupravni socialistični družbi nalaga študentskemu listu Katedri kot osrednjemu študentskemu glasilu posebno težko nalogo. Pokrivati mora najbolj tehtna področja študentske ustvarjalnosti: izobraževanje, raziskovanje in kulturo. Upoštevajoč njegovo vzgojno izobraževalno vlogo, ne moremo mimo funkcije informiranja, ki se mora zlasti kazati v vsestranskem in objektivnem obveščanju ter osveščanju bralcev, v vsestranskem osveščanju, ki s pomočjo marksistične misli kritično ovrednoti vsa družbena dogajanja ter dialektično vpliva nanje.

Zagotoviti in razviti je treba tak sistem komuniciranja, ki bo poglobil obtok informacij in omogočil Katedri boljše mesto v družbeni ustvarjalni kritiki.

Osnovni pogoj ustreznega vsebinskega oblikovanja Katedre je tesna povezanost in sodelovanje subjektivnih sil na univerzi. Marksistični dialektični materializem je nedvomno našel svojo potrditev v našem socialističnem samoupravnem razvoju kakor tudi v naprednem razvoju sveta. Katedra bo ustvarjala po načelih in svojo izdajateljsko politiko temú primerno tudi krojila, saj se zaveda, da je pri vzgoji mladega strokovnjaka, v modernem sistemu svobode menjave dela, potrebna tudi velika stopnja kreativnosti in kulturno moralnega čuta za odgovornost, pravice in razvijanje samoupravnih in humanih odnosov med ljudmi.

Vse to pa bo Katedra lahko izvedla le z neposredno udeležbo internih glasil, katerim bo pomagala pri oblikovanju vsebinskih programov, pri obliki sami; s strokovne strani pa bi dajala mentorsko pomoč in posredovala sodelovanje z ostalimi glasili ter dajala informacije širšega značaja. Kakšen bo delež enih in drugih? Kakšen je delež Katedre, je razvidno že iz sestavka; še morda to, da bo širša študentska populacija imela prek glasil večji vpliv na vsebino in obliko Katedre. Internim šolskim glasilom pa bi med drugim pomenilo to redno izhajanje na višjem nivoju, večjo informiranost in organiziranost.

Še enkrat pozivamo šole, ki se še niso oglasile, naj to storijo, da se dogovorimo o sodelovanju, kajti če tega ne bo, se bo stanje odražalo tudi pri vsebini Katedre. Iz teh šol bo malo informacij, manj se bo o njih pisalo, skratka manj bodo prisotne v časopisnem življenju univerze; kar bo vsekakor čutili tudi drugje.

Kotka

Pred kratkim je v Mariboru gostoval študentski satirični teater iz Splita. Kotko, kakor se imenuje, sestavljajo študentje ekonomske fakultete. Drejco, Rade, Željko, Zvonko, Mladen, Saša, Davor, Ognjen, že tri leta sodelujejo v tej grupi. Program, ki ga izvajajo, je izrazito zabavno-glasbeno-humorističen ter kabaretističen.

Program, s katerim so se nam predstavili, so ustvarili sami. Sami so si izmislili skeče, parodije, sonete, gage... Vse to je občinstvo (Maribor) z navdušenjem sprejelo.

Prvi del predstave je bila modernizirana verzija Shakespearove tragedije Romeo in Julija. Vendar v pravem smislu ne moremo govoriti o kaki modernizaciji Shakespearovega teksta, saj so avtorji te komedije uporabili samo imena, nakazali nasprotje, niso pa žal znali izraziti še vseh veličin tega teksta, vseh konfliktnih situacij, zgradbe in razgradbe zgodbe.

To lahko pripišemo vsekakor nezadostni seznanjenosti s „totalnim“ teatrom in tudi z eksperimentalnimi gibanji v svetu. Žal po predstavi ne bi več mogel reči, da je to satirični teater, bolj ustreza in pravilnejši izraz zanje je kabaret. Potrditev tega je drugi del predstave, ki je bil izrazit kabaretistični prikaz študentskega življenja. Vsekakor pa jim je potrebno čestitati za izvirnost, domiselnost ter sproščenost prireditve, katero je, kakor sem že omenil, mariborska mladina z navdušenjem sprejela, kar zopet kaže na potrebo po tovrstni študentski aktivnosti pri nas.

Kal

Z odprtimi očmi

V dneh od 17. do 21. januarja je potekal v Kranju seminar ZSMS in nacionalnih mladinskih komitejev nordijskih dežel Danske, Finske, Islandije, Norveške in Švedske. Na seminarju so sodelovali po štirje predstavniki nordijskih dežel in po dva predstavnika ZSM in vsake republike ter po en predstavnik iz vsake pokrajine in še delegati iz predsedstva konference ZSMJ.

Seminar je bil tematskega karakterja, posvečen jugoslovanskim pogledom in izkušnjam pri razvijanju socialističnega samoupravljanja kot tudi izmenjavi pogledov na takšno in podobno problematiko v svetu.

Seminarski temi sta bili:

1. Razvoj, izkušnje in praksa socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji.

2. Zgodovinska pogojenost in soodvisnost samoupravljanja in neuvrščene politike SFRJ.

Uvodno predavanje na obe temi sta imela tovariša Jovan Marjanović in Novak Pribečević. Gostje so v času seminarja obiskali SO Kranj, skupščino SRS in RK SZDL ter se pogovarjali v delovnih organizacijah in na šolah o delovanju ZSM Slovenije.

Brane Srčnik

Sprejem v ZK

V četrtek, 20. januarja je bila na gimnaziji Miloša Zidanška svečana podelitev članskih izkaznic enajstim novim članom zveze komunistov. Zbranim je spregovoril ravnatelj šole Alfonz Fekonja. Pred sprejetjem v ZK je bil na šoli organiziran tudi dvodnevni seminar o nastanku in razvoju delavskega gibanja, samoupravnih odnosih v današnji družbi, oblikah odločanja, vlogi in pomenu ZK ter religiji.

Skupen sestanek marksističnih krožkov

V petek 21. januarja je bil v novi predavalnici na gimnaziji Miloša Zidanška sestanek marksističnega krožka te šole ter predstavnikov marksističnega krožka pobratene gimnazije Mirko Luković iz Kraljeva. Kraljevčani so svoje gostitelje seznanili predvsem s samoupravnim organiziranjem na svoji šoli ter z delovanjem svoje mladinske organizacije. Ob tem se je razvila živahna debata. Na rezultate pa bo potrebno počakati!

Danilo Orešek

Zeleni plan in nerazvita Slovenija

Marksistični center pri univerzi v Mariboru je v sodelovanju z višjo agronomsko šolo pripravil dne 17. 12. 1976 v prostorih VEKS tribuno na temo Zeleni plan in nerazvita Slovenija.

Pozdravni in uvodni govor je imel Franci Pivec, ki je tudi nakazal vprašanja, na osnovi katerih naj bi tribuna potekala. Gosta tribune Milovan Zidar, republiški sekretar za kmetijstvo, in njegov pomočnik Ivo Marek sta odgovarjalana zastavljena vprašanja: kaj zmore in kaj pričakujemo od zasebnega kmetijstva, nerazviti predeli, mesto kmetijstva v slovenski proizvodnji, kje so meje slovenske kmetijske proizvodnje, zavest do kmetijstva, perspektive, nadaljnja politika, melioracije idr. Oba gosta sta poudarila, da je v našem kmetijstvu nujno potrebno postopno in intenzivno podružbljanje na osnovi samoupravnih socialističnih ukrepov. Le v takšnih pogojih bo naš kmetijski proizvajalec socialno in ekonomsko varen, kar sledi iz večje produktivnosti dela in večje stabilnosti tržišča. Zatem se je razvila zanimiva razprava, na kateri je bilo izrečenih mnogo pametnih predlogov, ki jih bo potrebno slej ko prej prenesti v prakso.

Naslednje predavanje marksističnega centra bo na temo Idejne razlike, naprednost in nazadnjaštvo naše cerkve.

Slavci Bauman

POPRAVEK

V zadnji številki Katedre je prišlo do neljube napake v sestavku z naslovom „Pomen in vloga marksistične knjižnice“. Zadnji stavek petega odstavka na strani 13 se glasi: „... in zanje smo se pogovarjali s tovarišico Bredo Filo, urednico marksistične zbirke v univerzitetni knjižnici,“ in ne „... s tovarišico Bredo Filo, vodjo marksistične knjižnice“.

POPRAVEK II

V prilogi „ČLOVEK—DELO—KULTURA“ je prišlo do več tiskarskih napak. Za vse navedene in navedene napake se avtorjem in bralcem opravičujemo.

(stran 21) — skica mora priti k članku z naslovom „Študent (ne)samoupravljaalec“; avtor sestavka je tovariš Mik Rebernik.

Avtor sestavka z naslovom: „Vrednotenje dela pedagoških in znanstvenoraziskovalnih delavcev univerze“ je tovariš Igor Pavlin (stran 22).

Avtorica sestavka z naslovom: „O revolucionarnosti v strokovni vzgoji študenta“ je tovarišica Marija Švajncer (stran 26).

(stran 34) vrsta 12 piše „V fevdalizmu izgubi vlogo ustvarjalca“, moralo bi biti „V fevdalizmu ustvarja umetnik, da se približa bogu, v kapitalizmu pa izgubi vlogo ustvarjalca.“ Uredništvo

KATE-KRAH JAVLJA

LJUBLJANA, MARIBOR (dopisništvo Kate-Kraha pri SDK):

Po direktivi centrale v Ljubljani sta podružnici SDK v Ljubljani in Mariboru deblokirali žiro računa mesta Ljubljane in občine Maribor, ker sta v času blokade obe mesti prispevali sredstva, potrebna za solidarnostno preživljanje. Študentom se je porodila ideja, da bi podobno napravili še z nekaterimi žiro računi. Vendar najbrž z idejo ne bo nič, kajti takšne poteze so dovoljene le za nekatere in v skrajnih primerih. Škoda, da nimamo dovolj stricev v službi pri SDK. Ali ni solidarnost lepa BESEDA!!?

ZAGORJE (dopisništvo Kate-Kraha pri listu „Otožni knap“)

Kot kaže, se ustavno načelo o delitvi dohodka po delu vse bolj uveljavlja, čeprav ne v stvarni podobi, ampak v prenesenem pomenu. No, pa kaj bi, glavno je, da se uveljavlja. Če dela v zagorskem rudniku en knap tako, da lahko z njegovo ekstraktivno proizvodno storilnostjo živi pet „režijskih delavcev“, smo vsekakor na najboljši poti, da uspemo „... Kako da ne, saj bi verjetno med temi petimi zasledili: zdravnika, pravnika, organizatorja, ekonomista, politologa...“

Prvega za primer, da vseh šest ne ostane brez delitve dohodka, kadar knap zbolí.

Drugi pomaga knapu na svetlo (beri: pravno mu prežene temo rova).

Tretji mu skuša na vsak način s smotno organizacijo podaljšati življenje (beri: sam dospeti do upokojitve).

Četrti ga mora prepričati, kako ekonomično in sploh družbeno (beri: okoriščevalsko) potrebno je njegovo opravilo pri luščenju premoga.

In peti? Njegova naloga je povezati vseh šest (brez zamere: štejejo tudi knape) v temeljno bazo naše „samouprave“. Kako bo jutri, ko bodo potrkali na vrata knapa še psiholog, sociolog, umetnik...???

Bo zdržal???

(Za ilustracijo še to: v evropskih rudnikih z veliko storilnostjo pride na enega režijca dvaindvajset do petindvajset knapov; primeri za rudnike v SZ, ZRN in Franciji).

Brez komentarja...

NEW YORK (tajno dopisništvo Kate-Kraha pri FBI):

Potem ko je policija našla pet poštnih pošiljk z razstrelivom, med katerimi sta bili dve naslovnjeni na Forda in Carterja, je dal gospod Carter za Katedro posebno izjavo:

„Mislim, da je to pomota, do katere je prišlo zato, ker so enostavno zamenjali paketa. Pošiljko, ki so mi jo vrnili, sem poslal gospodu Fordu za novoletno darilo, on mi je tudi sporočil, da mi pošilja darilno pošiljko, vendar sva očitno dobila vrnjeni pošiljki.“ In kaj nameravate sedaj? „Minister za poštni promet je v priporu, preiskava je v teku, ljudstvo pa že išče po trgovinah darila za prihodnje novo leto.“

Katedra: „Za izjavo najlepša hvala.“

Carter: „Prosim ne nameravam.“

Obvestilo bralcem Tribune

Bralce študentskega lista Tribune, ki jo izdaja Univerzitetna konferenca ZSM Slovenije, obveščamo, da je izdajatelj UK ZSMS Ljubljana, saj je že dve leti znano, da obstajata v Sloveniji dve UK ZSMS — ljubljanska in mariborska.

mali oglasi z veliko aktualnostjo

Kupim dobro ohranjen komplet lego kock, da si zgradim zasolino sobico, dokler študentski dom pri novi pedagoški akademiji ne bo dograjen. Šifra: S skromnostjo se daleč pride.

Manjšo, takoj vseljivo hišo kupim v Mariboru, plačam takoj s štipendijo. Šifra: Mihec iskreni.

Zamenjam prostor v študentskem domu za enakovrednega v domu upokojeencev. Šifra: Prepozno veselje.

Prodam psa, ki zna mahati z repom gor in dol namesto levo-desno. Šifra: Študentske sobice so majhne.

Prodam zložljivo šivanko. Naslov v upravi študentskih domov.

Vrstni red za kadrovske štipendije kupim. Plačam takoj. Šifra: Med iskrenimi ljudmi.

Nabožno sliko ali kip kupim. Cenjene ponudbe pod: Štipendijski dogovor ne pomaga več.

Kupim sliko slovenskega impresionista Borisa Feldina. Ponudbe pod „TV oddaja v živo“.

Star profesor kupi novo ali malo rabljeno človečnost. Ponudbe pod šifro: Reforma univerze.

Iščem izvajalca reforme visokega šolstva v Mariboru, plačam dobro. Šifra: Center za razvoj univerze, tukaj.

Prodam drugostopenjsko diplomu suficitarne smeri ali jo zamenjam za diplomu 1. stopnje deficitarne smeri. Šifra: Po sklepih 6. seje.

Družbeni dogovor o štipendiranju s pogodbo zamenjam za Pavlihovo pratiko. Šifra: Okusi so različni.

Hipnotizer, rokohitrec, in telepat lahko zanesljivo postanete že v petih dneh z naslednjimi tremi knjigami: Družbeni dogovor o štipendiranju, Samoupravni sporazum o štipendiranju in Sklepi šeste seje. Naslov v upravi lista po uradnih urah.

Ponovno bi rada spoznala simpatičnega voznika opel rekorda z mariborsko registracijo, ki ima brazgotino nad levim kolonom, in ga prosim, da pride pogledat svojega sinka. Šifra: Avtoštoparka.

Dekleta polagam, stružim in lakiram z uvoženim materialom. Ponudbe pod šifro: Domača roba v tuji izdelavi.

Solisti, POP skupine, ansambli

Kdo? ...Kdaj? ...Kje?

Vabimo k sodelovanju vse mlade, ki se ukvarjate s POP ali progresivno glasbo, da se predstavite mariborskim študentom.

Vse podrobnejše informacije dobite pri univerzitetni konferenci Maribor — kulturna komisija — tel. 22-977, vsak dan od 12. do 14. ure.

Oglasite se, študentje vas pričakujejo!

Vest

Zveza afriških študentov v SR Sloveniji je izdala drugo številko glasila Glas Afrike.

Vsebinska zajema: Osvobodilne borbe v Afriki, Afrika (geografska predstavitev), Odprava rasne diskriminacije, Dežela prihodnosti, Šport v Afriki, Vsakdanje življenje v družini plemena Sora, Pesmi...